

ධම්ම චක්ඛුං උද්පාදි

සුජ්ජාද මානිකඩවල සුදස්සන හිමි

පිරිසිදු ධර්ම භ්‍රූතයකි

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2015 අගෝස්තු

මෙම පොතෙහි අන්තර්ජාල සංස්කරණය හා මෙම දේශනාව
ශ්‍රවණය සඳහා පිවිසෙන්න

<http://sudassana.org/>

පොත පිළිබඳ විමසීම්

ලක්මි කරුප්පු

lakme15@yahoo.com

0112-759074

0774-969682

මුද්‍රණය

R.R Industries

331, Wella Street, Colombo 11

දුරකථන 0112438817, 0712822592

පුණ්‍යානුමෝදනාව

අති පුජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන්වහන්සේගේ සුඡ්වත්ව වාසය කරන මැණියන්ට උතුම් චතුරාසී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවා.

අපව ධර්ම මාර්ගයේ යොමුකල ගිහිපැවිදි කළ්‍යාණමිත්‍ර උතුමන්වහන්සේලාටත්, අපව අති පුජ්‍ය සුදස්සන ස්වාමීන්වහන්සේ වෙත යොමුකල ගුණරත්න මහත්මියටත්, අපගේ දෙමාපියන්ටත්, ගුරුවරුන්ටත් උතුම් චතුරාසී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවා.

අති පුජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන්වහන්සේගේ පරලෝසැපත් දයාබර පියාණන්ටත්, අපගේ දයාබර අත්තම්මා වූ පරලෝසැපත් සෝමා හේරත් උපාසිකාමාතාවටත්, අකල් මරණයට පත් වූ අපගේ දයාබර සොහොයුරා වූ නිර්මල කුරුප්පු තරුණ මහතාටත් හව ගමනේදී මෙවන් කළ්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය ලැබී උතුම් පරම පවිත්‍ර ශ්‍රී සද්ධර්මය ශ්‍රවණයකර චතුරාසී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වීම පිණිසම මෙම ධර්ම දනමය පුණ්‍ය කර්මයද හේතු වාසනා වේවා.

තවද මෙම ධර්ම පුස්තකය කියවන ඔබ අප සියළු දෙනාටම උතුම් චතුරාසී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවා.

සාදු සාදු සාදු

හැඳින්වීම

බෞද්ධයාගේ ඒකායන බලාපොරොත්තුව වූ ඒ අපරාමර නිවන යනු රාගබය, ද්වේශබය, මෝහබය ලෙස දූනසිටියද, ඒ අපරාමර නිවන යනු ප්‍රායෝගික ජීවිතයේදී කිනම් තත්වයක්ද, ලෝකයා ඇසුරු කරන අරමුණුවලම රාගබය, ද්වේශබය, මෝහබය වූ සිතක පවතින ඒ උත්තරීතර ස්වභාවය අපගේ නැණ පමණින් වටහා ගැනීමට අති පුජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේගේ ධර්ම දේශනා ප්‍රාචීනාර්යයක්ම විය.

ගමන් මගේ අවසානය මෙන්ම ඊට නොදෙවෙනිව ගමන් මාර්ගය පෙන්වන ව්‍යක්ත මාර්ගෝපදේශකයාණන් වහන්සේනමකි.

පලමුව, කාම ලෝකයේ ඉපදුණ අපි වස්තු තියෙනවා, පුද්ගලයෝ ඉන්නවා ලෙසින් ගත් කාමසංඥාවෙන්, කාම තණ්හාවෙන් මිදී, ඇසට ගැටෙන්නේ වර්ණ සටහන් මාත්‍රයක්, කණට ගැටෙන්නේ ශබ්ද මාත්‍රයක් නම් වූ තැනට සිත වඩා කාම ලෝකයෙන් මිදෙන ආකරයත්,

දෙවනුව, වර්ණ සටහන, ශබ්ද මාත්‍රය අභිබවා ස්පර්ශය නිසා මනසේ උපදින වේදනා, සංඥාවක්ම ඇසුරු කරනවා කියන මට්ටමට සිත වැඩුණ විට, බාහිර රූපයක් ඇසුරු කරනවා කියන මානසික මට්ටමෙන් මිදී රූප ලෝකයෙන් මිදෙන ආකරයත්,

තෙවනුව, ඇසත්, රූපයත්, වක්බු විඤ්ඤාණයත් ස්පර්ශය නිසා මනසේ උපදින වේදනා, සංඥා, හේතු නිසා හැදෙන ඵලය හේතු නිරෝධයෙන් නිරුද්ධ වෙන බව දැක අරූප ලෝකයෙන්ද මිදී, තුන් ලෝකයෙන්ම අතමිදී ලෝකෝත්තර තත්වයට පත්වන ආකාරයත් මනාව පැහැදිලි කරදෙයි.

මනසේ මැවෙන රූප සංඥාවට අවිද්‍යා, තණ්හාවෙන් ආයතන ඵකිනෙකට ගැටගසා ගනිමින් සත්වයන්, පුද්ගලයන්, දේවල් හැටියට රැවටී ලෝකයක් මවාගෙන යන ආකාරය අතිශය සියුම් තික්ෂණ නුවණින් පෙන්වා දෙයි.

තමාගේ කයේ වෙහෙස අභිබවා සත්වයා කෙරෙහි පතල මහා කරුණාවෙන් ධර්ම දේශනා පවත්වන, අපේ පිනට, දූයේ පිනට පහළ වූ අති පුජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන්වහන්සේට පාද නමස්කාරයෙන් වන්දනා වේවා! සෝපදිශේෂ පරිනිර්වාණයෙන් නිවී සැනසේවා! නිදුක්, නිරෝගී, සුවපත්භාවය, විරජිතයම වේවා!

අවිද්‍යා අන්ධකාරයෙන් අපව මුදවා හේතුඵල දහම මනාව විදහා දක්වන අති පුජ්‍ය පිටිගල ගුණරත්න ස්වාමීන්වහන්සේට ශාසනික මෙහෙවර ඉදිරියට කරගෙන යාමට නිදුක්, නිරෝගී, සුවපත්භාවය, විරජිතයම වේවා!

ධර්ම දේශනාව ලබාදීමෙන් දයක වූ ගාමිණී උදයකුමාර මහතාටත්, සෝදුපත් බැලීමෙන් දයක වූ එච්.ඒ අමරතුංග මහතාටත්, වසන්තා කරුණාරත්න මෙනවියටත්, මෙම දහම් පුස්තකයේ මාතෘකාව ලබාදීමෙන් සහ සම්බන්ධීකරණයෙන් දයක වූ දේශබන්දු කේ.ජී මුනිදස මහතාටත්, පිටකවරය සකසා දීමෙන් සහ නන් අයුරින් දයක වූ ජනක ප්‍රදීප් මහතාටත්, පරිගණක කටයුතු වලට උපකාර කළ භාමනි කුමාරසේන මෙනවියටත්, මෙම දහම් පුස්තකය ඉතාමත් සහනශීලී මුද්‍රණයට කරදුන් සම්පත් රණසිංහ මහතා ඇතුළු කායිමණ්ඩලයටත් මෙම ධර්ම දූතය පුණ්‍යකර්මයෙන් මේ අත්බැවිහිදීම උතුම් චතුරාසී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවා!

මෙයට,
ධර්මකාමී,
ලක්මි කුරුප්පු සහ සම්පත් කුරුප්පු

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

විරජං විතමලං ධම්ම චක්ඛුං උදපාදි, යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං
තං නිරොධ ධම්මංති.

අති ගෞරවණීය සද පූජනීය චන්දනීය මහා සංඝරත්නයෙන් අවසරයි. ශ්‍රද්ධා බුද්ධි සම්පන්න කාරුණික පින්වතුනි. මේ හැමදෙනාම දුක් මේ සුදුනම් වෙන්නේ ලොචතුරා බුදුරජාණන්වහන්සේ අප කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් දේශනා කළ සද්ධම්මයෙන් බිඳක් ශ්‍රවණය කරන්න යි. ඒ නිසා හැම දෙනාම බොහොම උවමනාවෙන්, තමන්ගේ සිත නොයෙක් නොයෙක් අරමුණුවල දුවන්නට නොදී මේ දේශනාව ශ්‍රවණය කරන්න ඕනේ.

පින්වතුනි, ඇයි අපි ඒ තරම් උවමනාවෙන් ඕනෑකමින් මේ ධම්මය ශ්‍රවණය කළයුත්තේ? ඒ වෙන කිසිවක් නිසා නොවෙයි, පින්වතුනි, මේ සසර පවතින දුක් ස්වභාවය නිසා යි. මේ සසර ඇති දුක් සහගත බව අවසන් කරන්නට පුළුවන්කම ලැබෙන්නේ-ලොචතුරා බුදුරජාණන්වහන්සේ නමක් ලෝකයේ පහළ වෙලා, ඒ සසර දුක් නැතිකරන ප්‍රතිපදාව දේශනා කරන කොට ඒ ධම්මය අහලා, ඒ තුළින් ඇතිවන අවබෝධයෙන් තමයි සසර ගමන ඇති කරන කෙලෙස් නැති කරලා, මේ දුක් සහගත සසර නිමාකර ගන්න අපට ලැබෙන්නේ.

ඉතින් අපි බොහෝම උවමනාවෙන් සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කළොත් විතරයි, ඒ ආශ්‍රව ධම්ම දුරුවෙන විදිහේ අවබෝධයක් අපට ඇතිවෙන්නේ. ඉතින් ඒ සසර දුක අවසන් කරන සද්ධම්ම අවබෝධය ලබාගැනීමට තිබෙන එකම උපාය තමයි සද්ධම්මශ්‍රවණය. මොකද සද්ධම්මශ්‍රවණයෙන් පස්සේ තමයි, යෝනිසෝමනසිකාරය, ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපත්ති කියන මේ ධර්මතා ගොඩනැගෙන්නේ. ඒ නිසා නිවන්

දකින ක්‍රමයේ ප්‍රථම අංගය තමයි කළාණ මිත්‍ර ඇසුර, සද්ධර්මශ්‍රවණය කියන ධර්මතාවය. ඒ නිසයි සද්ධර්මය මනාව ශ්‍රවණය කළ යුත්තේ.

පින්වතුනි, මේ සද්ධර්මය අවබෝධ නොවීම නිසා අවබෝධ කර නොගැනීම නිසා, බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා, “නුඹලාත්, මමත් බොහෝ කාලයක් සසර ඇවිද්ද, සසර සැරිසැරුවා” කියලා. නිකම්ම සසර ඇවිද්ද, සැරිසැරුවා නොවෙයි, මේ සංසාරේ එනකොට මහා විශාල දුක් ගොඩක් අපි හැම කෙනෙක්ම විඳලා තියෙයි. නමුත් භවයෙන් වැහිලා නිසා අපට ඒවා පෙනෙන්නෙ නෑ.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන්වහන්සේ සසර දුකයි, ජීවිතය දුකයි කියලා කියන්නේ, කන්න මොකුත් නැතුව බඩගිනි හැදෙන දුක නිසා නොවේ. වතුර ටිකක් නැතුව පිපාසය නිසා එන දුක නිසා නොවේ. කන් කැක්කුමක්, දත් කැක්කුමක්, බඩේ කැක්කුමක් නිසා එන දුක නිසා නොවේ. කෙටියෙන්ම කියනවානම් මේ මනුෂ්‍ය ලෝකයේ මනුෂ්‍යයන් විඳින කිසිම දුකක් සසර තියෙන දුක් වලට සාපේක්ෂව, ‘දුකයි’ යන ගණයට යන්නේ නෑ.

මම ඕකට පොඩි කතාවක් ඔය පින්වතුන්ට කියන්නම්. පින්වතුනි බුදුරජාණන්වහන්සේ වැඩ ඉන්න කාලේ විශාලා මහනුවර රජකම් කළේ ලිච්ඡවී රජවරුයි. එතැන සමූහ ආණ්ඩුවක් තිබුණා. හත්දහස් හතක් රජවරු හිටියා. එක ප්‍රදේශයක රජකම් කළා අම්බසක්කර කියලා රජකෙනෙක්. මේ අම්බසක්කර රජුරුවන්ගේ රාජ්‍ය ප්‍රදේශයේ නගර මධ්‍යයේ බොහෝ වෙළඳසැල් තිබුණා. එක වෙළඳසැලක් තියෙනවා, මේ වෙළඳසැල් හිමියා හරිම දෑහැමියි, හරිම ගුණයහපත්. කිසිම වෙලාවක කිසිම කෙනෙකුගේ හිත රිදෙන වචනයක් කතා කරන කෙනෙක් නොවේ. හැමෝ කෙරෙහිම ප්‍රිය වූ මනාප වූ ගතියකින් තමයි කටයුතු කරන්නේ.

මේ වෙළඳසැල ඉස්සරහා මඩ වගුරක් තියෙනවා. වෙළඳසැලේ ඉන්න වෙළඳ මහත්තයට පේනවා බොහෝ දෙනෙක් හොඳට ඇඳ පැළඳගෙන එනවා, අනේ මේ මඩ විසිවෙලා මඩ තැවරිලා ඇඳුම් පැළඳුම් ජරා වෙනවා. සමහර අය මඩ වලේ ලිස්සලා වැටෙනවා. ඉතින් මෙයා මොකද කරන්නේ, ගෙදර ඉඳලා උදේ ආපනශාලාවට එද්දී, මග තිබුණා ගවයෙක්ගේ ඔළුවක්. හරකෙක් මැරිලා සුදුපාට වුන

ඔළු කට්ටක්. ඒ ඔළු කට්ට ගෙනැල්ලා මඩ වල මැද්දට දූම්මා, මේක පාගාගෙන මනුෂ්‍යයන්ට එතෙර වෙන්න පුළුවන් කියලා. ඉතින් මනුෂ්‍යයෝ බොහෝ දෙනෙක් ඇඳුම්වල මඩ තැවරෙන්නේ නැතුව, ගව හිසට අඩිය තියලා එතෙරට යනවා.

මේ ආපනශාලා හිමියාගේ ඥාති පුත්‍රයෙක් හිටියා, සහෝදරියකගේ පුතෙක්, බෑණා කෙනෙක්. මෙයා ලොකුයි. පසුකාලේදී සුදුවට ඇඹිබැහි වෙලා, තියෙන දේවලත් විනාශ කරලා, හොරු කණ්ඩායමකට එකතු වෙලා. දෑන් මුදල් නැති නිසා හොරකමේ යන්නගත්තා. ආපනශාලාවේ ඉන්න ආපනශාලා හිමියා, මාමා, මේ මොකුත් දන්නේ නෑ. එයා බොහෝම දහැමි කෙනෙක්. අර ඥාති පුත්‍රයා, මොකද කරන්නේ, හොරකමේ ගිහිල්ලා, ගෙවල් බිඳලා, බඩුමුට්ටු ගෙනැල්ලා, මෙයාට හම්බවෙන කොටස හංගන්නේ මාමාගේම ගෙදර පැත්තක යි. මාමා මේ මොකුත් දන්නේ නෑ.

ඉතින් දවසක් ඔය වගේ හොරකමේ ගියහම, රාජපුරුෂයන්ට අනුවෙනවා. ඔක්කොම හොරු පැනලා යනවා, ආපනශාලා හිමියාගේ ඥාති පුත්‍රයා හසුවෙනවා. බඩුත් එක්ක හසුවෙලා ගහනකොට තියෙන අනිත් බඩුත් පෙන්නනවා අර ගෙදරට එක්කගෙන ඇවිල්ලා. පෙන්නුවහම රාජපුරුෂයෝ හිතනවා මේ ආපනශාලා හිමියාත් මේකට අනුග්‍රහය දක්වලා තියෙනවා කියලා එයාවත් අල්ලාගෙන යනවා. රජපුරුවෝ මොකද කරන්නේ, ආපනශාලා හිමියාගේ හිසගසා මරලා දමන්න නියම කරනවා. එයාගේ ඥාති පුත්‍රයා බලවත් වැරදිකාරයා නිසා එකවර මරන්නේ නෑ. හොඳට කෝටුවක් උල්කරලා, උලතියන්න, උල උඩ ඉන්දවන්න නියමකළා. ඒ කියපු විදිහට රාජපුරුෂයෝ ආපනශාලා හිමියාගේ හිසගසා දූම්මා. එයා මැරුණා. එයාගේ ඥාති පුත්‍රයාව සොහොනට ගෙනිහිල්ලා උල තිබ්බා. උලේ කට්ට බේරලා තියෙන්නේ, දවසින් දවස, ටිකෙන් ටික, ශරීරය පසාරු කරගෙන යන්න. එතකොට කාරවූ, කටුක වූ, තියුණු වූ, දුක් වේදනාවන් විඳිනවා. විඳලා තමයි මැරෙන්නේ.

මේ විදිහට උල උඩ තිබ්බහම, උල උඩ ඉන්න මේ මනුෂ්‍යයා හැම වෙලාවේම හිතනවා, 'අනේ මාව මැරෙන්නේ නෑනේ. අනේ මාව මැරෙන්නේ නෑනේ. මේ දුක ඉවරයක් වෙන්න ඉක්මනට

මැරෙනවානම්. මේ දුක විඳි විඳි ඉන්න බෑ තවත්. අනේ මාව මැරෙනවා නම්' කියලා හිතින් මරණය පුර්වතා කරනවා.

අර ආපනශාලා හිමියා බොහොම දූහැමි කෙනෙක්නේ. එයා මැරිලා ගිහිල්ලා විමාන දෙවියෙක් වෙලා උපන්නා. අර මිනිස්සුන්ට මඩ පැගෙන්නේ නැති වෙන්න මඩ වලට ගව හිසක් දැපු එකේ කුසලයට එයාට දිව්‍යමය අජාතීය වෘෂභයෙක් පහළ වුණා. උඩින් යන්න පුළුවන්, සෘද්ධියෙන් යන්න පුළුවන්, වෘෂභ වාහනයකින් තමයි දැන් එයා යන්නේ. හැබැයි එයා තරුණකාලේ යාළුවොත් එක්ක නාන්න ගිහිල්ලා, හොරකමටත් නොවෙයි, කෙළි පිණිස සෙල්ලමට යාළුවන්ගේ ඇඳුම් හංගලා තියෙනවා. දෙවියෙක් වෙලා හොඳ දිව්‍ය වාහනයකුත් තියෙනවා නමුත්, ඒකේ අකුසලයට ඇඳුම් නෑ, නිර්වස්ත්‍රයි. අර ලෝවැඩ සගරාවේ තියෙන්නේ

කෙළියට කඩක් සගවා	යහළුවකුගෙන්
හෙළිකොට නැවත දුන් මිනිසෙකුට	මෙනෙකින්
විළිවැස්මක් නො ලදිය දෙවි වෙලත්	අනේ
කෙළි යටවත් නො කරවි සොරකමක්	දූනේ

කියලා. එතකොට මෙන්න මේ ඒ දෙවියා තමයි. ඇඳුම් නෑ.

ඉතින් මේ ඥාති පුත්‍රයා උල උඩ ඉඳගෙන මරණය නිතරම ප්‍රාර්ථනා කරන බව අර දෙවියාට තේරෙනවා. දෙවියාට මෙයාගේ හිත කියන්න පුළුවන්. මෙයා මොකද කරන්නේ, දවස දවස ගානේ ඇවිල්ලා, ඥාති පුත්‍රයා ලඟට ඇවිල්ලා, "දරුවා මැරෙන්න හිතන්න එපා. ජීවත්වෙන්න හිතන්න. අනේ මාව ජීවත් වෙන්නේ නෑ නේ, මම කොහොමද ජීවත් වෙන්නේ කියලා හිතන්න. ජීවත්වීම පුර්වතා කරන්න. ඔබගේ මරණයට වඩා ජීවත්වීමම ඔබට දහෙන් සම්පතක්. ඔබට ලාභයක්ම යි. ඒ නිසා උල උඩ හරි කමක් නෑ ජීවත් වෙන්න උත්සාහවත් වෙන්න" කියා කියා යනවා.

ඔය කාලයේ රජවරුන්ගේ සිරිතක් තිබුණා අප්‍රකට වේශයෙන් වෙස්වලාගෙන නගරයේ ඇවිදිනවා. රජ්ජරුවන්ට හෝ රජයට හෝ මිනිස්සු දෙස් කියනවාද, මොනවා හරි අලුත් අදහස් තියෙනවාද,

යෝජනා තියෙනවාද කියලා බලන්න. ඉතින් මේ අම්බසක්කර රජ්ජුරුවොත් දවසක් රාත්‍රී කාලයේදී වෙස්වලාගෙන යනවා. ඔය සොහොන අයිනෙන් තමයි යන්නේ. යනකොට ශබ්දයක් ඇහෙනවා, මේ අර උල තිබ්බ හොරා ඉන්න තැන - “මැරෙන්න එපා ඔබ ජීවත් වෙන්න. මැරෙන්න හිතන්න එපා ජීවත් වෙන්න හිතන්න. මරණයට වඩා ඔබගේ ජීවත්වීම ශ්‍රේෂ්ඨයි කියලා”. රජ්ජුරුවෝ හෙමින් එතැනට ගිහිල්ලා අහනවා ඔබ කවුද? “මම අහවල් දිව්‍ය විමානේ ඉන්න දෙවියෙක්” කියනවා. රජ්ජුරුවෝ “පෙනෙන්න එන්න” කියනවා. “මට ඇදුම් නෑ, පෙනෙන්න එන්න බෑ නේ” කියලා ඒ දෙවියෝ කියනවා. “කමක් නෑ එන්න” කියලා රජ්ජුරුවෝ කියනවා. ඊට පස්සේ ඒ දෙවියෝ තමන්ව පෙන්වනවා.

ඊට පස්සේ රජ්ජුරුවෝ “මේ උල උඩ ඉන්න කෙනා ඔයාගේ හතුරෙක්ද” කියලා අහනවා. “උල උඩ ඉන්න මනුස්සයා මෙව්වර දුක් විඳිද්දී තව මැරෙන්න එපා ජීවත්වෙන්න කියන්නේ එයා දුක් විඳිනවා බලන්න එව්වර ඔයා කැමතිද? එයා එක්ක මෙව්වර වෙරද ඔයා?” කියලා අහනවා. ඊට පස්සේ කියනවා, “නෑ මේ උල උඩ ඉන්න කෙනාට මම ගොඩක් ආදරෙයි. මේ මගේ ඥාති දරුවෙක්. එයාට ආදරේ හින්දමයි මැරෙන්න එපා ජීවත්වෙන්න” කියලා කියන්නේ. “ඒකට හේතුව මොකක්ද” කියලා රජ්ජුරුවෝ අහනවා. “මගෙන් ඒක මෙතැනදී අහන්න එපා. මෙයාගේ පණ බොහොම යන්නමින් තියෙන්නේ. පැත්තකට ගිහිල්ලා අහන්න මගෙන්” කියනවා. ටිකක් අහකට ගියහම කියනවා “මෙයා බැරිවෙලා මැරුණොත්, ගිහිල්ලා උපදින්නේ අවිච්ඡිත නරකයේ. ඒ අවිච්ඡිත නරකයේ විඳින දුකට සාපේක්ෂව, උල උඩ ඉන්නවා කියන්නේ දිව්‍ය ලෝකයක ඉන්නවා වගෙයි” කියලා.

මේ කතාව ගොඩක් දිගට තියෙනවා. මම මෙතෙන්දී කියන්න ගත්තේ පින්වතුනි එක දෙයක් දකින්න, කෙනෙක්ගේ පිටිපස්ස පැත්තෙන් පසාරුකරගෙන ශරීරය විනිවිද යන්න උලක් ඇත්තොත් මොනතරම් වේදනාවක් එයිද? ඒ වගේ වේදනාවක් කවුරුවත් විඳලා තියෙයිද? නෑ. එතකොට අපායට සාපේක්ෂව, අපායේ දුකට සාපේක්ෂව, අර තරම් වේදනාවකුත් දිව්‍ය ලෝකයක බඳුයි කියනවා.

ඒ උල උඩ ඉන්න මනුෂ්‍යයාත් ඉන්නේ සුගතියකයි. ඒක හොඳට මතක තබාගන්න. උල උඩ ඉන්න මනුෂ්‍යයාත් ඉන්නේ සුගතියකයි. ඒකට කියන්නේ තවම සුගති කියලා, යහපත් ගතියක් කියලා. එතකොට දුගතිය කියන එක මොනතරම් ඇත්ද කියන කාරණාව මේ මොහොතදී පොඩ්ඩක් අනුමානෙට සිහිපත් කරගන්න.

බුදුරජාණන්වහන්සේ සසර දුකයි කියන්නේ, අපට මොහොතකට ඇතිවෙන බඩගින්න හින්දා නොවෙයි. කන්න බොන්න දෙයක් නැතිව ඇති දුප්පත්කම නිසා නොවෙයි. අඳින්න ඇඳුමක් නැතිකම නිසා නොවෙයි. සීත උෂ්ණ නිසා එන දුක නිසා නොවෙයි. එහෙම නැත්නම් කවුරුහරි බැනපු හින්දා නොවෙයි. කවුරු හරි ගහපු නිසා නොවෙයි. මේවා නොවෙයි පින්වතුනි, සසර දුක කියලා කියන්නේ. මේවා ඔක්කොම 'සුගතියක තියෙන අපහසුකම්' යන ගණයට යන්නේ. ඒද සුගතියක්. කෙනෙක් උපන් දවසෙම ඉඳලා උපන්ගෙයි ඉඳලම අතපය හතරම කොරවෙලා, මලමුත්‍ර ගොඩේ වැතිරිලා, මැරෙනකල්ම, අවුරුදු සීයක් ජීවත් වුනත් එයා ඉන්නේ සුගතියක කියලා මතක තබා ගන්න. ඉතින් දුගතිය කියන එක කොහොමද කියන එක හිතාගන්න.

සමහර ප්‍රේත නිකායයන් තියෙනවාලු, හරියට ගහක බෙහයක් ඇතුළේ හටගන්නා ගිනිදූල් වගේ. අභ්‍යන්තර ඇතිවෙන ගින්න, කුසගින්න, කියන එක දරාගන්න බෑ. නමුත් ඒ කුසගින්න නිවාගන්න සෙම, සොටු ටිකක්වත් නෑ. එහෙම අවුරුදු කෝටි ගණන් තියෙන ආත්මභාවයන් තියෙනවා. ඉතින් මේවා පින්වතුනි, හවයෙන් වැහිලා නිසා අපට පෙනෙන්නේ නැහැ. නමුත් බුදුරජාණන්වහන්සේලා ලෝකයේ පහළ වෙන්නේ සසර එබඳු දුකක් තියෙන නිසා යි, සසරගත ඉන්න සත්ත්වයෝ එබඳු දුකක් විඳින නිසායි.

පින්වතුනි, අද අපේ ජීවිතය මෙබඳු වුනාට අපි ඔය කිවුවේ තව 'අහක ඉන්න නිරිසත්ත්වයෙක්' ගැන නොවෙයි. හෙට දවසේ අපේ ඉරණම ගැන යි. හෙට දවසේ අපේ ජීවිතය ගැන යි. මේ පින්වතුන්ට මේ සසරේ ඉන්නකොට හැමදම බුද්ධෝත්පාද කාල හම්බවෙන්නේ නෑ. හැමදම සත්පුරුෂ ඇසුර හම්බවෙන්නේ නෑ. හැමදම මනුෂ්‍ය ජීවිත ලැබෙන්නේ නෑ. මනුෂ්‍යයෙක් වුනත්, මේ යමක් හිතන්න පුළුවන් මේ වටපිටාව අපට හැමදම හම්බවෙන්නේ නෑ.

පින්වතුනි, මේ විදිහට ඉපදෙමින් මැරෙමින් යන මේ සසරෙදි යනකොට සත්පුරුෂ කාලවලට වඩා අසත්පුරුෂ කාල වැඩියි. ඒ අසත්පුරුෂ කාලයක, අසත්පුරුෂ අදහස් ඇති පවුලක ඉපදුණොත් පින්වතුනි 'ඉබේමයි' අපි ඊට අනුගතව කටයුතු කරන්නේ. එනකොට අරවගේ අපායට යන කම් කෙරෙනවා කියන එක ඒ තරම් දෙයක් නොවෙයි. ඒ නිසායි මෙතැන තියෙන හය. ඒ නිසා යි මෙතැන අපි සංවේගය ඇතිකර ගන්න ඕනේ කියන කාරණාව මතක් කරනවා.

එබඳු වූ සසරෙන් එතෙර වෙන්න තියෙන එකම උපාය තමයි මේ සද්ධම්මය. ඒ නිසයි අපි සද්ධම්මය අහලා එතෙර වෙන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕනේ.

අද මේ කන්න බොන්න නැතිකම නිසා එන දුක, ඇඳුම් පැළඳුමක් නැතිකම නිසා එන දුක, ගෙයක් දෙරක් නැතිකම නිසා එන දුක, දුකක් නොවෙයි. මේ සසරෙදි ඔයට වඩා සතර අපායේ අපි දුක් විඳලා තියෙයි. පින්වතුනි, මම දවසක් දැක්කා හරකෙකුට කවුරුහරි කෙනෙක් පිටට කොටලා පිහියකින් හරි මන්නෙකින් හරි. පිටේ පණුවෝ ගහලා සුදුපාටට ඉහදයෝ. හරකාට මේක ඵලවගන්න බැහැ. නැට්ටෙන් එහාට මෙහාට වනනවා. කපුටෙක් ඉඳගෙන, පිට උඩ වහගෙන, කොට කොටා පණුවෝ කනවා. එනකොට අර සතාට තුවාලේ වේදනාවයි, පණුවෝ ගහපු වේදනාවයි, දෙකයි. කපුටට මේක තේරෙන්නේ නෑ. කපුටා පණුවෝ කන්නයි කොටන්නේ නමුත් වදින්නේ තුවාලයට යි. ඒ සතා එහාට ඇඹරෙනවා මෙහාට ඇඹරෙනවා.

මම මේක දිහා සැහෙන්න වෙලා බලන් හිටියා.මේ ඇස් දෙකෙන්ම දකපු සිද්ධියක්. ඒ ද පින්වතුනි, හෙට දවසේ අපගේ චරිතය යි, කියන එක මතක තබාගන්න. අද මෙහෙම හිටියට හෙට දවසේදී මේ කියන ඕනෑම පැවැත්මකට පත්වෙන්න පුළුවන්කම, හේතු, ඔඩොක්කුවේ තියාගෙනයි අපි ඉඳගෙන ඉන්නේ.

අපි හිතාගෙන ඉන්නේ අතේ පයේ මොකුත් නැතුව හිස් අතින් අපි ඉඳගෙන ඉන්නේ කියලා නේද? නෑ. ඒ ඒ සත්ත්ව නිකායන්වල, ඉපදිලා විඳින්න තියෙන දුක් ඔඩොක්කුවේ තියාගෙනයි ඔය ඉඳගෙන ඉන්නේ කියලා මේ පින්වතුන් දන්නවාද? දන්නේ නෑ.

ඒ හින්ද, මම මේ කරන දේශනාව කරන්න ඉස්සෙල්ලා, මේ ටික මම මුලින් ම මතක් කරනවා. බොහොම ආදරයෙන්, උවමනාවෙන් අහලා මේ බණ ටික තේරුම් ගන්න උත්සාහවත් වෙන්න.

ඒ වගේම ඊයේ දවස, අද දවස කියන ටිකට විතරක් තීරණය වෙන්න එපා. සීමා වෙන්න එපා. දහම කියන එක, මේ සසර දුකින් අවසන් වෙන තුරුම මේ කලණ උත්සාහය අතහරින්න එපා කියන එක මතක් කරනවා.

පින්වතුනි, අපි කවුරුවත් මේ ලෝකයට ආවේ කාගෙන්වත් අහලා නොවෙයි. අපි මේ ලෝකෙන් යන්නේ කාටවත් කියලා නොවෙයි. වෙන කවුරුවත් කරපු දේකට අපි මේ ලෝකයට ආවේවත්, මේ ලෝකයට ගෙනාවේවත් නෑ. වෙන කවුරුවත් කරපු දේවල්, වෙන කවුරුවත් කරන දේවල් අරගෙන මේ ලෝකයෙන් යන්නේත් නෑ.

අපි යම් හොඳ හෝ නරක හෝ කියන ධර්මයක් උරුම කරගෙනද ආවේ, අපි යන්නේත් හොඳ හෝ නරක හෝ කියන ධර්මතාවයක්ම උරුමකරගෙන යි. කෙනෙකුට පුළුවන් නම් හොඳ සහ නරක කියන දෙකම අයිත්තරලා, මේ දුක් සහගත පැවැත්ම මෙතැනම නතර කරන්න, ඒක තමයි බොහෝම ශ්‍රේෂ්ඨ.

හැබැයි ඒකෙදි 'හිතලා' හොඳ අයිත්තරන්න යන්න ඕනේ නෑ. නරක අයිත්තරන්න හොඳ කරමින්, හොඳ ද අතහැරෙන වැඩපිළිවෙලක ඉන්න, හොඳ කරන ගමන්. මොකද අපේ කට්ටිය කියපු ගමන්ම කරන්නේ ඒකනේ. ඒකපහසුයි. නරක කරන්න ලේසි යි, හොඳ කරන එක අපහසුයි. ඒක නේ කියපු ගමන්ම නතර කරන්නේ. "ආ...හොඳත් නරකත් දෙකම කරන්න එපා කිව්වා හාමුදුරුවෝ" - මම කියන්නේ හොඳ කරන්න එපා කියන එක නොවෙයි. හොඳ කරන්න. නරක අතහරින්න. හොඳ කරන්න. හොඳ කියන එක අතහැරෙන්න ඕනේ එකක්. අතහැරෙන වැඩ පිළිවෙලක ඉන්න.

එතකොට මම මේ පින්වතුන්ට බොහොම වටිනා දහම් කොටසක් කියලා දෙන්න යි හදන්නේ. ඒක ඉතා ම ගැඹුරුයි.

විශේෂයෙන්ම මේ බුද්ධ ශාසනයම අනෙක් ශාසනයන්ගෙන් වෙනස් වෙන දර්ශනයක් ගැන යි කියලා දෙන්නේ. අනෙක් හැම ආගමකට ම හැම ජාතියකට ම, පක්ෂයකට ම, පන්තියකට ම වඩා

වෙනස් වෙන්නේ බුදු දහම, මම දැන් මේ පෙන්නන්න හදන 'දර්ශනයෙන්'.

මේ ලෝකයේ බොහෝම දර්ශන තියෙයි. නමුත් අපි කියනවා, ඔය හැම එකකටම වඩා බුදු දහම ශ්‍රේෂ්ඨයි. බුදුදහම වටිනවා. බුදුදහම කියන එක තමයි ලෝකයේ තියන ගැඹුරුම ශ්‍රේෂ්ඨතම දර්ශනය කියලා.

කවුරුහරි මේ පින්වතුන්ගෙන්, "හරි, මොකක්ද ඔය කියන ඔය පින්වතුන්ගේ දර්ශනය" කියලා ඇහුවොත්, කියන්න පුළුවන්ද අපට? පින්වතනි, මේ ශාසනයෙන් බැහැරත් ඕනෑතරම් තියෙනවා 'නරක දේවල් කරන්න එපා. හොඳ දේවල් කරන්න, කියන්න' කියන ආගම්. නරක දේවල් කරන්න එපා. හොඳ දේවල් කරන්න කියන පමණකින් මේ ශාසනය අනිත් දර්ශන වලට වඩා වෙනස්, ශ්‍රේෂ්ඨයි, ජ්‍යෙෂ්ඨයි කියලා කියන්න බෑ.

නමුත් මේ ශාසනයේ වෙන කිසිම තැනකට, කිසිම කෙනෙකුට සමාන කරන්න බැරි 'දර්ශනයක්' තියෙයි. අන්න ඒකයි වටින්නේ. ඔන්න ඔතැනයි නියම ප්‍රතිපදාව.

ඊගාව දේ තමයි යම් දහමක් ඒක වටිනවා, හරි, නිවැරදි යි කියන උත්තරේ එන්නේ විචිත්‍රව, අලංකාරව, වර්ණවත්ව කලීකත්වයකින් කරන දේශනාවක් මත නොවෙයි. අන්තිමට 'කරන්න පනවන මාර්ගය මතයි' ඒක ස්වාක්ඛාතද නැද්ද කියන කාරණාව තියෙන්නේ.

මේ කියන දර්ශනය පෙන්නන්න ඉස්සෙල්ලා, පෙන්නන්න කලින් මම මේ පින්වතුන්ට පොඩි කාරණා ටිකක් මතක් කරන්නම්. මොකද අපි වචන වලට බොහොම රැවටෙන නිසා. වචන සුමට වෙන්න පුළුවන්. න්‍යායට ගැලපෙන්න පුළුවන්. තර්කයට ගැලපෙන්න පුළුවන්. බැලූ බැල්මට හරි වගේ තේරෙන්න පුළුවන්. වචනය හරි වෙන්න පුළුවන්. නමුත් ඊට පස්සේ බලන්න 'වචනයෙන් පෙන්නන තැන හරි', නමුත් එතෙක්ට යන්න පනවන 'මාර්ගය' නිවැරදිද කියලා.

අපි විස්තර කළොත් අනුරාධපුරයේ, මරදන්කඩවල, ලබුනෝරුවකන්ද කියලා ආරණ්‍යයක් තියෙනවා. මෙහෙමයි මෙහෙමයි හරිලස්සනයි කැලේ තියෙන්නේ මෙහෙමයි කියලා. හොඳ

ලස්සන අලංකාර විස්තරයක් මම කරනවා. එතකොට එක වැරදි ද? බොරු ද? නෑ. හරි. එහෙම එකක් තියෙයි.

කොච්චර හරි වුනත් ඊට පස්සේ මම එතැනට එන මාර්ගය කියලා වෙන එකක් කිව්වොත් මේ පින්වතුන්ට වැඩක් තියෙයිද? කවදවත් මේ පින්වතුන්ට ඒක දකින්න පුළුවන්ද?

එතකොට අලංකාරව විචිත්‍රවත්ව කියන ‘ඵලය’ ගැන කරන වර්ණනාව නොවෙයි වටින්නේ. ඵලය ගැන විස්තර නොකළත්, එතැනට යන ‘මාර්ගය’ නිවැරදිව පෙන්නනවා නම් ඒකයි වටින්නේ.

ඉතින් මේ බුදුදහමෙන් ඉතා ම ශ්‍රේෂ්ඨයි, ජ්‍යෙෂ්ඨයි, වටිනවා කියලා කියන්නේ රහතන්වහන්සේ නමකගේ ජීවිතය ගැන තියෙන අද්භූතමත්, ආශ්චර්යමත් වටපිටාව, මානසිකත්වය කියන ඕවා හින්දු නොවෙයි. එහෙම නැත්තම් අපේ ජීවිතයක ඇති දුක නැතිවුනහම මෙන්න මෙහෙමයි පරිසරය. මේ පින්වතුන්ට “ආ එකතම් හරි ෂෝක්, ගැඹුරුයි” කියලා හිතෙයි, ඔය වගේ විස්තර ටිකක් කිව්වොත්. නමුත් එතැනින් නොවෙයි බලන්න ඕනේ.

‘අතපය හතරම නැතුව ජීවත්වෙනවා’ - අමුතු එකක් කිව්වා තමයි. කිව්වට වැඩක් තියෙනවද, ඒක වෙන්නේ කොහොමද කියන මාර්ගය හරියට කිව්වේ නැත්නම්. ඒ නිසා වචන ටික දිහා නොවෙයි අපි බලන්න ඕනේ කියන එක මතක් කරනවා.

ඒකට මම නිදසුනක් හැටියට මතක් කළොත් වර්තමානයේදී, අසුවේ දශකයේ ලෝකයේ පිළිගත්ත විද්වතුන් අතර, දර්ශනිකයන් අතර බොහොම හොඳ, කාගේත් සම්භාව්‍යට පත්වුන කෙනෙක් තමයි ඉන්දියාවේ හිටපු ක්‍රිෂ්ණමූර්ති තුමා. කොච්චරද කියනවා නම් අපේ ස්වාමීන්වහන්සේලාත් කියන්න ගත්තා මතු බුදුවෙන මෙන් බෝසතාණන් වහන්සේ නමක් කියලා. එච්චරට එයාගේ දර්ශනය.

නමුත් ඒ කාටවත් ඒකේ තියෙන දෝසේ අනුවෙන්නේ නෑ. මම ටිකක් කියන්නම්. - මේවා එකක්වත් භාවනාවෙන් පිට දේවල් නොවෙයි. මේවා ඔක්කොම හිතන්න උගන්නන කරුණු - ඒ නිසා හොඳට අහගෙන ඉන්න.

ඔය ක්‍රිෂ්ණමූර්ති තුමාට කවුරුවත් බණදහම් කියා දීලා නෑ. තනියම තමයි විචාරශීලීත්වය අවදිකරගෙන තියෙන්නේ. ඔය

ක්‍රිස්තුමුර්ති තුමා පොඩිකාලේ ගෙදර ඉන්න කොට, එයාගේ පුංචි මල්ලි හදිස්සියේ මැරිලා තියෙනවා. මැරුණ වෙලාවෙදි අම්මා හරියට ඇඬුවලු. කෑ ගහනා අඩලා තියෙනවා. ඉතින් අම්මා දිහා මෙයා බලාගෙන හිටියා. අම්මා අඬනවා. වටපිටාවේ අයත් අඬනවා.

ඊටපස්සේ පහු කාලේදි ක්‍රිස්තුමුර්ති තුමා, එතකොට වයස අවුරුදු නවයයි. අම්මා එක්ක ගමනක් යන්න බස් නැවතුම්පලට ඇවිල්ලා, බස් එක එනකම් ඉන්නවා. ඉන්නකොට පාරේ මිණියක් ගෙනියනවා. මිනිස්සු අඬ අඬා, අඬ අඬා කැගහනා මිණිය ගෙනියනවා. මෙයා අම්මා දිහා බැලුවා. අම්මා අඬන්නේ නෑ. මෙයාට හරි ප්‍රශ්නයක්. මල්ලි මැරුණ දවසේ අම්මා ඇඬුවා. නමුත් එද ආපු අයත් මෙතැන ඉන්නවා. එද ඒ අය ඇඬුවේ නෑ. අද ඒ අය අඬනවා. අද අම්මා අඬන්නේ නෑ.

මැරෙනකම නිසා නම් අඬන්නේ කවුරු මැරුණත් අඬන්න ඕනේ. ඇයි මේ අඬන්නේ නැති වෙන්න හේතුව? එයාට හිතුවෙලු 'මමත්වය නේද, තණ්හාව නේද, මම කියලා අල්ලා ගැනීම නේද මේ දුකට හේතුව කියලා. ඒ මම කියලා අල්ලගත්ත නිසා තමයි අම්මට එද මල්ලි මැරුණහම අඬන්න වුනේ. නමුත් මෙයා මැරුණහම අඬන්නේ නැත්තේ මෙයාව මම කියලා අම්මා අල්ලගෙන නැති නිසා කියලා දුකට හේතුව තණ්හාවයි කියලා හිතුවෙලු ක්‍රිස්තුමුර්ති තුමාට, කිසි කෙනෙකුගෙන් අහන්නේ නැතුව, ඒ වටපිටාව බලලා. ඊට පස්සේ එයාට තේරුණෙලු දුක කියන එක ඇතිවෙන්නේ ඇලීම සහ බැඳීම කියන ධර්මතාවය මත යි කියලා. දැන් ඔතැනට එනකල් උත්තරේ හරි.

එතකොට අනිත් පැත්තට උත්තරේත් තියෙයි මොකක්ද? එහෙනම් ඇලීම,බැඳීම, තණ්හාව නැති කළොත් දුක නැති වෙනවා කියලා උත්තරේ තියෙයි. ඊට පස්සේ ක්‍රිස්තුමුර්ති තුමා ඒකට පනවන මග බලන්න මොකක්ද? එතුමා කියන්නේ මොකක්ද? - නිහඬ බව ප්‍රඥාවේ ආරම්භයයි.

ඒ නිසා,මොනවා හරි අරමුණක් ඇස් ඉදිරිපිටට හම්බ වෙද්දි, අපි ඒවා දිහා බලන්නේ සිතුවිල්ලකින්. අපි කතාකරන මේ දේ ම කියනවා එතුමා. අපි ඒ දිහා බලන්නේ සිතුවිල්ලකින්.

සිතුවිල්ලකින් බැලුවහම නො දන්නා දේ අපේ දූනුමට එකතු වෙනවා. ඒ මතයි බැඳීම කියනඑක ඇතිවෙන්නේ.

ඒ කියන්නේ, තව පැත්තකින් ගත්තොත් ක්‍රිෂ්ණමූර්ති තුමා කියනවා, මේ වස්තුව මට කෝප්පය හැටියට පෙනෙන්නේ මේක දිහා මම කෝප්පය කියන අදහසින් බලන හින්දලු. මේ අරමුණ ඉස්සෙල්ලාම අපට එනකොට, කිසිම අදහසක් නැතුවලු එන්නේ. නමුත් ඒ දිහා අපි සිතුවිලි වලින් බැලුවහම, ඒක අපේ දූනුමට එකතු වෙනවාලු. අපි කෝප්පය කියලා බැලුවහම මේ අරමුණ කෝප්පයක් කියන මට්ටමට එකතු වෙනවාලු. ඊට පස්සේ කෝප්පයක් කියන එක තමයි අපට පෙනෙන්නේ. එනකොටයි අපි කෝප්පයකට කැමති වෙන්නේ.

ක්‍රිෂ්ණමූර්ති තුමා කියනවා අපි සිතුවිලි වලින් ලෝකය දිහා බලන හින්දයි, නොදන්නා දේ අපේ දූනුමට එකතු වෙන්නේ. හැමදුම අලුත් ඉරක්, අලුත් දවසක්, අලුත් මොහොතක්. නමුත් අපේ ජීවිත අතීතය නැමැති සෝවනිය බැම්ම තුළින් එක තැනක පල් කරනවා. ඒ කියන්නේ, හැමදුම තිබුණ එකම හම්බවෙනවා. ඒකට හේතුව මේ සිතුවිලි වලින් අපි ලෝකය දිහා බලන නිසයි. බැඳීමට හේතුව සිතුවිලි වලින් ලෝකය දිහා බලන නිසා කියලා විස්තර කරලා, ඕවා ඔක්කොම හරි.

ඊට පස්සේ පනවන මාර්ගය මොකක්ද? - නිහඩබව ප්‍රඥාවේ ආරම්භයයි කියලා, හම්බවෙන අරමුණකට ප්‍රතිචාර නොදක්වා ඉන්න. උපේක්ෂාවෙන් ඉන්න කියලා තමයි එතුමා කියන්නේ. අන්න එතැනදී වරදිනවා.

බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කළේ- 'යෝනියෝමනසිකාරය' ප්‍රඥාවේ ආරම්භයයි කියලා. ක්‍රිෂ්ණමූර්ති තුමා කියනවා - 'නිහඩබව' ප්‍රඥාවේ ආරම්භයයි කියලා.

මෙව්වර කිරි කලයක් දෙවලා ගොම වුට්ටයි දැමීමේ, කිරි කලේම ඉවරයි.

ඒ වගේ මෙව්වර හොඳට කළ වර්ණනාවක් දේශනාවක් වුනාට ගොම වුට්ටක් එකතු වුනොත් කිරි කලේ වැඩක් තියෙයිද? නෑ. මෙව්වර හොඳට කළ දේශනාව, ප්‍රතිපදාව කියන්න යනකොටම

අතහැරෙනවා. මේ විස්තරය නොකිව්වත් ප්‍රතිපදාව හරියට කිව්වොත් එයා මේ විස්තරේ උපදවා ගන්නවා.

බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය සන්දිට්ඨිකයි, අකාලිකයි, එහිපස්සිකයි, ඕපනයිකයි, ස්වාක්ඛාතයි කියලා මේ ගුණ ටික තියෙන්නේ මේ වගේ තැනක් දිහා බලලා නොවෙයි. මාර්ගය දිහා බලලා යි.

ඒ නිසා, හැමවෙලාවෙම පදය ගැලපෙනවා වෙන්න පුළුවන්. පදය තුළ හිතන්න පුළුවන් වචනයක් අපිට දෙනෙතවා වෙන්නත් පුළුවන්. නමුත් අපි 'මේක බොහොම හොඳ දේශනාවක්, මේක හොඳ ගැඹුරු දර්ශනයක්, මේක ආශ්‍රවක්‍ෂය කරගන්න හොඳ ප්‍රතිපදාවක්' කියලා තීරණය කරන්නේ එතැනින් නොවෙයි. ඒ වචන ටික දිහා බලලා නොවෙයි. අපේ ජීවිතයෙන් කරගෙන යන්න පතවන වැඩපිළිවෙල දිහා බලලයි.

හැම වෙලාවෙම තේරුම් ගන්න, ස්වාක්ඛාතො භගවතා ධම්මො කියලා කිව්වේ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ධර්මය මනාකොට දේශනා කරලා තියෙනවා කියලා දේශනා කරන්නේ කෙලින්ම මේ 'ප්‍රතිපදාව' අරභයා යි.

ක්‍රිෂ්ණමූර්ති තුමා කියපු වචනය තව පැත්තකින් ගත්තොත්, ප්‍රතිපදාව තමයි මොකක්ද - මේ ස්පර්ශ ආයතනය හයට කුමන අරමුණක් හම්බවුනත් ඇලෙන්නේත් නැතුව, ගැටෙන්නේත් නැතුව, උපේක්ෂාවෙන් ඉන්න කියලා උපේක්ෂාව හුරුකරන්න. නොහිතන බව හුරුකරන්න. ප්‍රතිචාරයක් නොදක්වා ඉන්න කියන එක තමයි කිව්වේ.

නමුත් බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කළේ මේ ස්පර්ශ ආයතන හයට යමක් හම්බවෙනකොට, ප්‍රතිචාර දක්වන්න 'නුවණින්' යුක්තව.

යෝනිසෝමනසිකාරය ප්‍රඥාවේ ආරම්භයයි. මේ ස්පර්ශ ආයතන හය අරභයා ඇත්ත ඇතිහැටියේ 'හිතන්න'. ඇත්ත ඇතිහැටියේ පවතින දර්ශනය පෙන්නවා බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙන්න මේකයි ඇත්ත. සම්මා සංකප්පය කියලා ඒ ඇත්ත ඇති හැටියේ හිතන්න. නැවත නැවත හිතන්න.

නෙක්ඛම්ම සංකප්ප, අව්‍යාපාද සංකප්ප, අවිහිංසා සංකප්ප කියලා මෙන්න මේ සංකප්පයන්ට භය වෙන්න එපා. මේ විදිහට ආශ්‍රව ධර්ම ඤය වෙනකල් යෝනිසෝමනසිකාරය කරන්න. පංචඋපාදන ස්කන්ධය අනිච්චතතො, දුක්ඛතො, රෝගතො, ගණ්ඨතො, සල්ලතො, අසතො, ආබාධතො, පරතො, පලෝකතො, භයා, උපද්දවා, වලා, ප්‍රහන්ගා, අවේනා, අසරණා, රික්තා, ශුන්‍යා, සාසවා, අගමූලකාමේ විදිහට හිතන්න කිව්වා හොඳට.

එතකොට මම ඒ කිව්වේ වෙනස. නමුත් මම දැන් මෙතැනදි කියන්න හදන කාරණාව ඊටත් වඩා ඊට වඩා කියන්නේ, වෙනත් දර්ශනයක්.

බුදුරජාණන්වහන්සේ ඔය යෝනිසෝ මනසිකාරය ප්‍රඥවේ ආරම්භය හැටියට යි පෙන්නුවේ. ඕක තව 'ප්‍රඥව නොවෙයි, ප්‍රඥවේ අරම්භයයි'.

ඊට පස්සේ යෝනිසෝමනසිකාරයෙන් ආරම්භවෙන ප්‍රඥව කොච්චරක් දුරට යනවාද? ප්‍රතිචාර නො දක්වා ඉන්නේ ප්‍රතිචාර දක්වන්න දෙයක් හම්බවුනොත් නේ. 'ප්‍රතිචාර දක්වන්න ප්‍රතිපක්‍ෂ යමක් හම්බ නොවෙන තැන දක්වා' අපේ මනස අරගෙන යනවා.

ක්‍රිෂ්ණමූර්තිතුමා කිව්වා නේ ප්‍රතිචාර නොදක්වා ඉන්න කියලා. ස්පර්ශ ආයතන වලට ප්‍රතිචාර නොදක්කුවට එයාට ප්‍රතිචාර නොදක්වා ඉන්න ධර්මතා තියෙයි.

නමුත් මේ දර්ශනය, යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් ආරම්භ වෙන බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කළ දර්ශනය කොච්චරද? කොච්චර දුරට යනවාද - 'ප්‍රතිචාර දක්වනවා හෝ නො දක්වනවා' කියන කාරණා දෙකටම අයිති නැති, ඒවාට 'අයිති සීමාව ඉක්මවා යනවා' කියන තැනකට යනවා.

අන්න ඒ දර්ශනය ගැනයි මම පොඩ්ඩක් අද ඔයගොල්ලන්ට මතක් කරන්න හදන්නේ.

අද මම මේ පෙන්නන්න හදන කාරණාව මතයි, ඇත්තටම බුද්ධ ශාසනය අනික් හැම ආගමකටම වඩා, දර්ශනයකටම වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයි කියලා කියන්නේ. බුදුරජාණන්වහන්සේ පෙන්නන මේ දර්ශනයට සමාන කරන්න කිසිම විත්තකයෙක් ලෝකයේ කවදවත්ම

පහළවෙන්නේ නෑ. පහළවුනොත් එයා පව්වේක සම්බුද්ධ කෙනෙක් වෙනවා, නැත්නම් තව සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් වෙනවා. එතැනට යනකල්ම යනවා මේ දර්ශනය. ඒක මම දැන් මතක් කරන්නම්.

- - - - -

බුදුරජාණන්වහන්සේ පෙන්නන මේ දර්ශනයට සමාන කරන්න කිසිම වින්තකයෙක් ලෝකයේ කවදවත්ම පහළවෙන්නේ නෑ. පහළවුනොත් එයා පව්වේක සම්බුද්ධ කෙනෙක් වෙනවා, නැත්නම් තව සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් වෙනවා. එතැනට යනකල්ම යනවා මේ දර්ශනය. ඒක මම දැන් මතක් කරන්නම්.

පින්වතුනි මේ ශාසනයෙන් බැහැර හැම දර්ශනිකයෙක්ම කතාකළේ ‘තියෙන’ ලෝකයක් ගැන යි. ‘තියෙන දෙයක්’ ගැන යි. තියෙන ලෝකයේ හොඳ කරන්න එපා, නරක කරන්න කියපු - එයා නොදන්නවා වුනාට - හොඳ කරන්න එපා නරක කරන්න කියපු ශාස්තෘවරුන් හිටියා. ඒ කියන්නේ සත්තු මැරුවට පවු සිද්ධ වෙන්නේ නෑ, කුසලකම් අකුසල කම් සිද්ධ වෙන්නෙ නෑ, මරලා කපලා කොටලා හරි කමක් නෑ ජීවත්වෙන්න කියපු ශාස්තෘවරුන් හිටියා.

ඔය අතර කම්චාදී, ක්‍රියාචාදී තාපසවරුන් හිටියා. නරක කරන්න එපා හොඳ කරන්න කුසල කර්ම, අකුසල කර්ම කියලා තියෙයි. කුසල කර්මයන්ට සැප විපාක ලැබෙනවා. අකුසල කර්මයන්ට ලැබෙන්නේ දුක් විපාක යි කියලා, කර්මය පෙන්නලා ක්‍රියාව පනවනවා. ඒ නිසා අකුසල කම් කරන්න එපා. කුසල කම් කරන්න කියලා පනවන ශාස්තෘවරු හිටියා. බොහෝ අය කළේ තියෙන ලෝකයකට හොඳින් ජීවත්වෙන්න, නරක කරන්න එපා කියන දර්ශන යි.

බුදුරජාණන්වහන්සේගෙන් මෙහා ලෝකයේ අය හැමෝම දැක්කේ අපි ඉපදෙන්න ඉස්සෙල්ලා මේ ලෝකය තිබුණා, ලෝකය තියෙනවා, ‘තියෙන ලෝකයක’ තමයි අපි උපන්නේ. ඊට පස්සේ අපි ඉපදිලා මේ ලෝකයේ ‘තියෙන දේවල්’ ඇසුරු කරගෙන අපි ජීවත් වෙනවා, ලෝකයේ තියෙන ගෙවල් දෙරවල් දු දරුවෝ වස්තු ‘එහෙම ම තියෙද්දී’ කම්භානුරූපව අපි මිය යනවා.

අපිට කලින් ලෝකය තිබුණා, තියෙන ලෝකය අපි ඇසුරු කරනවා, ලෝකය තියෙද්දී අපි මැරිලා යනවා - අදත් අපි නොදන්නවා, නොකිව්වාට 'අපේ මනස ඒකයි'. යන්න කලින් මේ පින්වතුන්ගේ ගෙදර තියෙනවා. තියෙන ගෙදර මේ පින්වතුන් ඇසුරු කරනවා. ඇසුරු කරලා මේ පින්වතුන් පැත්තකට ගියත් ගෙදර තියෙයි. ඕක තමයි 'ලෝකයේ' ඇත්ත හැමදම.

ඔය මත බොහොම ගැඹුරු දේවල්, 'ඔය මත ඉඳගෙන' දුක, දුක නැතිවීම පනවනවා. ඒ තියෙන ලෝකයේ වස්තූන්ට කැමති වෙච්ච නිසයි දුක. තණ්හාව නැති වුණොත් දුක නැති වෙනවා කියලා.

ඔය කියන සිද්ධියෙන් ගියොත් දුකේ එක කොටසක් විතරයි නැති කරගන්න පුළුවන්. 'පුද්ගලයා' නැතිකරන්න බෑ. ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් එන දුක නැතිකරන්න බෑ. රූප තණ්හාව, ශබ්ද තණ්හාව කියලා මේ ජීවිතයේ එන දුක් ටික විතරයි ඔය දර්ශනයෙන් නැති කරන්න පුළුවන්. තණ්හාව නිසා එන දුක කියලා කිව්වහම අද අපි දකින්නේ මේ 'වස්තුවට කැමතිවෙලා එන දුක යි. කැමති නොවුණත්, වස්තුව කැඩුණත්, බිඳුණත්හරි දුක නැතුව ඉන්න පුළුවන්, හැබැයි දුක නැතුව ඉන්න 'පුද්ගලයෙක්' ඉන්නවා. ඉන්න 'පුද්ගලයා' ලෙඩ වෙනවා, මහළු වෙනවා කියන දුකින් මිදිලා නැතුව, කියන ප්‍රශ්න ටික තියෙයි තව.

එතකොට දැන් මේ ශාසනයෙන් බැහැර තමයි 'ලෝකය හැමදම ඉතුරු වෙන්නේ'. තියෙන ලෝකෙටයි අපි උපන්නේ. ඉපදිලා තියෙන ලෝකය ඇසුරු කරගෙන ජීවත්වෙනවා. ලෝකය තියෙද්දී කර්මානුරූපව අපි මැරෙනවා.

නමුත් බුදුරජාණන්වහන්සේ ලෝකයේ පහළවුනාට පස්සේ බුදුරජාණන්වහන්සේ අවබෝධ කරගත්තේ සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වුනා කියන්නේ මේ ලෝකයේ ඇත්ත ඇති හැටිය අවබෝධ කරගන්නා.

ඒ තමයි - තියෙන ලෝකෙක අපි උපන්නා නෙමෙයි, ආයතන හය උපන්න දවසෙයි ලෝකය උපන්නේ. මේ ආයතන හයේ පැවැත්මයි ලෝකයේ පැවැත්ම. ආයතන හය නිරුද්ධ වෙනකොටම ලෝකය නිරුද්ධ වෙනවා කියලා දර්ශනයක්

බුදුරජාණන්වහන්සේ ඉදිරිපත්කළා. ඒක තමයි ඇත්ත. ඒක තමයි බෞද්ධ දර්ශනය කියන්නේ.

බෞද්ධ දර්ශනය කියලා ගත්තොත් කෙටියෙන් ඔන්න ඕකට තමයි කියන්න වෙන්නේ. අනිත් ඔක්කොම 'තියෙන' ලෝකය ඇතුළේ ගැඹුරු ගැඹුරු වචන. ඒවා බුද්ධ දර්ශනය නෙමෙයි.

- යංකිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං -යමක් සමුදය ස්වභාවය කොට ඇත්ද, සියල්ල නිරුද්ධ වෙන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි.
- 'ස්පර්ශ ආයතන හය නිසාම' ලෝකයම ඉපදිලා නම්, 'ස්පර්ශ ආයතන හය නිරුද්ධ වෙනකොට' ලෝකයම නිරුද්ධයි. ආයේ කිසිවක් ඉතුරු නෑ.
- මේ පින්වතුන්ට මෙලොවක් නෑ. පරලොවක් නෑ මෙලොව පරලොව දෙඅතර අතරකුත් නෑ. ඔක්කොම 'තියෙන්නේ' මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ.

හේමවත කියලා යක්‍ෂයෙක් හිටියා බුදුරජාණන්වහන්සේගේ කාලේ. ඒ යක්‍ෂයා බුදුරජාණන්වහන්සේගෙන් ප්‍රශ්නයක් අහනවා,- කිසිම ලෝකෝ සමුප්පන්නෝ, කිසිම පුබ්බති සන්නවං, කිසිම ලෝකෝ උපාදය, කිසිම ලෝකෝ විහඤ්ඤති -

කිසිම ලෝකෝ සමුප්පන්නෝ

- කුමක් ඇති කල්හි ලෝකය හටගන්නවාද?

කිසිම පුබ්බති සන්නවං

- කුමක් ඇති කල්හි කෙලෙස් ධර්ම රැස්වෙනවාද?

කිසිම ලෝකෝ උපාදය

- කුමක් ඇසුරුකරගෙන ලෝකය පවතිනවාද?

කිසිම ලෝකෝ විහඤ්ඤති

- කුමක් නිසා ලෝකය දුකට පත්වෙනවාද, වෙහෙසට පත්වෙනවාද ?

කියලා ප්‍රශ්න හතරක් අහනවා.

බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා,

ඡස්ස ලෝකෝ සමුප්පන්නෝ

- ස්පර්ශ ආයතන හය උපන් කල්හි ලෝකය උපන්නා.

ඡස්ස පුබ්බති සන්නවං

- ස්පර්ශ ආයතන හය ඇති කල්හිම ආශ්‍රව රැස්වෙනවා. කෙලෙස් රැස්වෙනවා.

ඡන්න මේව උපාදය

- ස්පර්ශ ආයතන හය ඇසුරුකරගෙනම ලෝකය පවතිනවා.

ඡස්ස ලෝකෝ විහඤ්ඤති

- ස්පර්ශ ආයතන හය ඇති කල්හිම ලෝවැසි තෙම දුකට පත්වෙනවා. දුක් විදිනවා.

ඔන්න හොඳ දර්ශනයක් ඇතුළත් කළා. දූන් අපි බලමු.

කිස්මිං ලෝකෝ සමුප්පන්නෝ, කුමකින්ද ලෝකය උපන්නේ? ඡස්ස ලෝකෝ සමුප්පන්නෝ, ආයතන හය උපන් කල්හි ලෝකය උපන්නා. ඇයි බුදුරජාණන්වහන්සේ එහෙම දේශනා කරන්නේ?

ඔන්න ඔය දර්ශනයට හිත තිබ්බොත් තමයි පින්වතුනි යංකිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං කියන උත්තරේ එන්නේ. යංකිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං - ඒ සියල්ල නිරුද්ධ වෙනවා.

යමක් හේතු ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්නා නම්,

සියල්ල හේතු නිරුද්ධ වෙනකොට නිරුද්ධ වෙනවා.

ඒ කියන්නේ මොකක් ද? හේතුප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්ත ධර්මයෝ, ජාතිය ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයෝ. සංයුක්ත නිකායේ හතරේ තියනවා 'ජාත සූත්‍රය' කියලා, බලන්න,

- ඇස ජාතිය ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයක්,
- රූපය, චක්ඛුවිඤ්ඤාණය, චක්ඛුසම්ඵස්සය, චක්ඛුසම්ඵස්සයෙන් උපන්න වේදනාව, රූප සංඥාව, රූප සංවේතනාව ජාතිය ස්වභාව කොට ඇති ධර්මයන්. කන, ශබ්දය, සෝතවිඤ්ඤාණය.....
- මේ ස්පර්ශ ආයතන හයම එයින් උපන්න ධර්මයෝ.

- මේවා ජාතිය ස්වභාව කොට ඇති ධර්ම යි. ඒ හටගත්ත ධර්මයෝ හේතු නිරුද්ධ වෙනකොට නිරුද්ධ වෙනවා.

දූන් මෙන්න මෙනැන තමයි අපට තිබෙන දර්ශනය. තව පැත්තකින් ගත්තහම 'කෙලෙස් මල නැති, කෙලෙස් රජස් නැති නියම දර්ශනය' කියන එක මතු වෙන්නේ ඔතෙන්නට.

දූන් කොහොමද අපි ආයතන හය ඇති කල්හි ලෝකය උපන්නා කියලා කියන්නේ, උපන්නා කියලා දකින්නේ?

මේ අදහසින් බුදුරජාණන්වහන්සේ පෙන්නනවා කිසිම දවසක කිසිම වෙලාවක, අපි කිසිම කෙනෙක් 'තියෙන දෙයක්' ඇසුරු කරලා නෑ කියන එකක් කියනවා. උපද්වාගෙනයි ඇසුරු කරලා තියෙන්නේ කියනවා.

- රාත්‍රී කාලයේදී ගෙදර ඉඳලා කඩේ යන්න වුනොත්, හොඳටම කරුවලයි, හඳුන් නෑ, තරුත් නෑ, මාසෙ පෝයක් දවසේ හොඳටම කරුවලයි කියන්නකෝ. යන්න වුනොත් දූන් මග කොහෙවත් ආලෝකයක් තියෙයිද? නෑ.
- ඔය පින්වතුන් විදුලි පන්දමක් අරගෙන, එතැන එතැන එළිය කරගෙන කරගෙන යනවා මිසක, ඔය පින්වතුන්යන්න කලින් හෝ පෙර හෝ පසුව, එළිය තියෙනවද කොහෙවත්? පෙරවත් පසුවත් කොහේවත් එළිය නෑ.
- නමුත් ඔය පින්වතුන් ගෙදර ඉඳලා කඩේටම ගිහිල්ලා තියෙන්නේ ආලෝකයෙන්මයි. අඳුරෙන් වුවටක්වත් ගිහිල්ලා නෑ.
- නමුත් කඩේට ගියොත්, කඩේ ඉඳලා ගෙදර දක්වා මුළු පාරම අඳුරුයි. ගෙදර ඉඳලා කඩේ සිහිකළොත් මුළු පාරම අඳුරුයි. නමුත් - එහෙම තියෙන තැනක ඔය පින්වතුන් ගිහිල්ලා තියෙන්නේ ම ආලෝකයෙන්.

බලන්නකෝ හරි පුදුම විද්‍යාවක්නේ ඔතැන තියෙන්නේ. හිතුවේ නැති වුනාට නැද්ද එහෙම එකක්?

- ඔය පින්වතුන් එක වුට්ටක්වත් අඳුරේ ගිහිල්ලා තියෙනවාද? නෑ. ආලෝකයෙන්මයි ගියේ නේද?
- ආලෝකය හදගෙන, ආලෝකයෙන්ම කඩේ ගිහිල්ලා, ආලෝකයෙන්ම ගෙදරට ආවා.
- අඳුර වුට්ටක්වත් ඔය පින්වතුන්ට ප්‍රශ්නයක් වුනෙත් නෑ. ප්‍රශ්නයක් කර ගත්තෙත් නෑ.
- නමුත් හැමදම පැවතුනෙත්, පවතින්නේත් අඳුර. අඳුර වුනාට ඔය පින්වතුන් අඳුර ස්පර්ශ කරන්නේ නැතිව යන්න තරම් විද්‍යාත්මක වුනා නේද?

එතකොට ඒකෙන් කියනවා යමක් -

අපට පුළුවන් යමක් උපදවාගෙන පරිහරණය කරන්න. උපදවාගෙන පරිහරණය කළා කියලා ඒක වුට්ටක්වත් 'අපට තේරෙන්නේ නෑ උපදවාගෙන යි පරිහරණය කරන්නේ' කියලා.

ප්‍රශ්නයක් නෑ, ඒක කරන්න පුළුවන්. අපිට ප්‍රශ්නයක් තියෙනවද අපි ඉස්සරහට ඉස්සරහට යන්නේ කොහොමද කියලා, ඉස්සරහ ඉස්සරහ ආලෝකය නැත්නම්?

- දැන් ගෙදර ඉන්නකොට ඉස්සරහ පාර අඳුරැයි නම් ඔය පින්වතුන්ට ප්‍රශ්නයක් තියෙයිද කොහොමද මම අඳුරේ යන්නේ කියලා.
- එහෙම නැත්නම්, මෙතැන මම ඉන්න තැන විතරයි ආලෝකය, මම එතකොට කොහොමද යන්නේ ඉස්සරහට කියන ප්‍රශ්නයක් තියෙයිද? නෑ.
- ඇයි ඒ? 'යන යන ටික ආලෝකමත් කරන විද්‍යාව තමන් අතේ තියෙන නිසා' -නේද?

මම මේ උපමාවක් ගත්තේ.

ඒ වගේ, ඔය පින්වතුන් දන්නවද,

ඔය පින්වතුන් මේ ජීවත්වෙන්නෙත්

‘එතැන එතැන’ලෝකය උපදවාගෙන යි.

හොඳින් දකින්න,

- මෙතැන ඉඳන් ඔය පින්වතුන් ගෙදර යනවානම් ඔය පින්වතුන් මෙතැන ඉඳන් ගෙදර දක්වාම අරමුණු තියෙනවා කියලා දැන් මේ හිතාගෙන ඉන්නේ. නමුත් ඔය පින්වතුන් හැමදම ගියේ මෙතැන ඉඳන්.
- ඔය ඇස් පේන මානයට ඔන්න රූපනිමිත්ත හම්බ වෙනවා.
- ඒ මට්ටමට යනකොට ‘ඊට එහා ටික’ පෙන්නනවා, මේ ටික අතහරිනවා. ඊට එහා ටික පෙන්නනවා, මේ ටික අතහරිනවා.
- හැම වෙලාවෙම ‘ඇති මට්ටමකම’ ඔය පින්වතුන් ගෙදරට ගිහිල්ලා තියෙයි.
- නමුත් ඔය පින්වතුන් දන්නේ නෑ, ඒ අතර තිබ්ලා තියෙන්නේ අසීමිත ශුන්‍යතාවක්.
- මේ පන්සලේ ඉඳලා ගෙදර දක්වාම තිබ්ලා තියෙන්නේ අරමුණු නැති ශුන්‍යතාවක්. ගෙදර ඉඳලා පන්සල දක්වාම තියෙන්නේ අසීමිත ශුන්‍යතාවක්.
- එතැන ඉඳලා ඔය පින්වතුන් ‘ලෝකය උපද්දවාගෙන’ ගිහිල්ලා තියෙයි.
- නමුත් ඔය පින්වතුන් දන්නේ නෑ අපි ‘ආපු ගමන්මග තිබුණේ අඳුරේ, ආලෝකය උපද්දවා ගෙන ගියේ’ වගේ, අපි ආපු ගමන් මගේ තිබුණේ ‘නිවන’ - නැත්නම් ‘අසීමිත ශුන්‍යතාවය’ නේද? අපි ලෝකය ‘උපද්දවාගෙනයි’ පරිහරණය කළේ කියන එක දන්නේ නෑ.

මම ඒක සිදුවෙන හැටි ආයතනයකින් කියන්නම්.

- - - - -

අපි ආපු ගමන්මගේ තිබුණේ ‘නිවන’ - නැත්නම් ‘අසීමිත ශුන්‍යතාවය’ නේද? අපි ලෝකය ‘උපද්දවාගෙනයි’ පරිහරණය කළේ කියන එක දන්නේ නෑ.

මම ඒක සිදුවෙන හැටි ආයතනයකින් කියන්නම්.

ඉස්සෙල්ලා මම තේරෙන මට්ටමකින් ගන්නම්. මේ හැම වචනයකින්ම බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරන එක සිද්ධියක් තියෙනවා.

චක්ඛුං පටිච්ච රුපේව උප්පජ්ජති චක්ඛු විඤ්ඤාණං -

ඇයි මෙහෙම දේශනා කරන්නේ?

මනො පටිච්ච ධම්මේව උප්පජ්ජති මනො විඤ්ඤාණං -

ඇයි මෙහෙම දේශනා කරන්නේ?

අද ඔය පින්වතුන්ට වචන ටිකක් මේ. නමුත් ඔය පින්වතුන් දන්නවාද 'මුළු නිවන් මගම' ඔය පෙන්නන්නේ කියලා.

බුදුරජාණන්වහන්සේ, ඔය පින්වතුන් විමානයක් ඇතුළේ ඉන්න බව, අපි විමානයක් ඇතුළේ ඉන්න බව පෙන්නන්නයි බුදුරජාණන්වහන්සේ මේ ටික දේශනා කරන්නේ.

ඒක අපිට තේරෙන මට්ටමකින් ගනිමු.

මනො පටිච්ච ධම්මේව උප්පජ්ජති මනො විඤ්ඤාණං - දැන් හොඳට ගන්න,

- මනො කියලා කියන්නේ සිතට.
- මනො විඤ්ඤාණ කියන්නෙත් සිතට.
- සිත් දෙකක් ගැන කියනවා. අපි මනසින් යමක් දැනගන්නකොට මනසින් යමක් දැනගන්නවා කියන කාරණාව කරන්න සිත දෙආකාරයකින් වැඩ කරලා කියලා කියනවා. සිත දෙආකාරයකින් උපකාර කළා කියනවා.

මනො පටිච්ච ධම්මේව උප්පජ්ජති මනො විඤ්ඤාණං -

ඒ කිව්වේ මෙතැන ඉඳලා පින්වතුන් ගෙදර සිහිකරනවා කියලා දැනගත්තොත්, ඔය පින්වතුන් 'බැහැර' යමක් දැනගත්තට ඔතැන තියෙන සැබෑම ඇත්ත බුදුරජාණන්වහන්සේ පෙන්නනවා. මේ පෙන්නන්නේ අපි ගාව තියෙන වැරද්ද අයින් කරවන්නයි.

- 'මනසින්' ධර්මාරම්මණයක් 'උපද්දලා'

- ‘උපද්දපු’ ධර්මාරම්මණය ම යි ‘දූතගත්තේ’ කියන කාරණාවක් කියනවා.

- ගෙදර කියන අදහස ‘හිතීන්ම’(මනසින්ම) සිහිකරලා,
- සිහිකරපු දේම ‘මනසින් ම’ දූතගත්තා කියන කොට,

ඒකෙන් කියනවා - අපි අපේ ‘සිතුවිලිම’ සිහිකරලා, ඇස, කන, දිව, නාසය, ශරීරය කියන ආයතන ටිකෙන් දූකපු අහපු අත්දැකීම් - ඉපිද නිරුද්ධ වෙච්ච දේවල් මනෝමයෙන්ම සිහිකරලා, ‘සිහිකරපු එකම’ දූතගත්තා. මේක මනෝමයයි.

‘මය’ කියන ප්‍රත්‍යය යෙදුණහම ‘එයින් උපන්’ කියන අදහසක් එනවා. රජතමය- රජත කියන්නේ රිදී, මය කියන්නේ එයින් හට ගත්, රජතමය, රිදියෙන් හටගත්. ස්වර්ණමය - ස්වර්ණ කියන්නේ රත්තරන්, මය කියන්නේ එයින් උපන්, රතීන් උපන්, රතීන් කළ. දුරුමය - මය කියන ප්‍රත්‍ය යෙදුණහම පාලියේ එයින් උපන්, එයින් හටගන්නා. සිංහලටත් එහෙමයි. එතකොට දුරුමය - දූවයෙන් කළ.

ඒවගේ මනෝමය - මනසින් කළ, මනසින් හටගත්.

එතකොට මය කියන ප්‍රත්‍ය යෙදුවහම - එයින් උපන්, එයින් හටගත්. එතකොට මනසින් උපන්, මනසින් කළ, මනසින් හටගත්.

ඒකෙන් කියනවා - ‘මනසින් උපන්න දේ, මනසින්ම හටගත්ත දේ, මනෝමයෙන්ම කළ දේ’ කියලා කියනවා ඒකට.

එහෙනම් - ‘බැහැර ගෙදරක් සිහිකළා’ කියන හැඟීම අපිට තියෙන කොට, ඒ හැඟීම කපන්න, ඒ හැඟීම මකන්න තමයි මනෝ පටිච්ච ධම්මේව උප්පජ්ජති මනෝ විඤ්ඤාණං කියලා කියන්නේ.

- මනෝ කියන සිතට පුළුවන් විජානන ලක්ෂණයක්. දූතගත්ත පුළුවන් කමක් නෑ ඒ සිතට.
- මනෝ කියන සිතෙන් හැමවෙලාවෙම කරන්නේ සිතුවිලි උපද්දන එකයි. උපද්දනවා නිරුද්ධ වෙනවා, උපද්දනවා නිරුද්ධ වෙනවා.

උපමාවක් කළොත් ඔය පින්වතුන් දෑකලා තියෙනවා නේද ලොතරැයි අදිනකොට අර බෝල ටිකක් යන්ත්‍රයකට දලා, අර බුරු බුරු ගාලා යනවා නේද? එකේ අර ඇණයක් බුරුල් කළහම එකක් උඩට එන්නේ. ඒ එන එකනේ අංකය කියන්නේ.

- ඒ වගේ අර මැෂින් එකෙන් බෝල උඩදහනකම වගේ තමයි හරියට මනෝ කියන සිතත්. හවාංග සිත කියලත් කියනවා. මේකෙන් කරන්නේ හැමවෙලාවෙම එක එක දේවල් සිහිකරනවා, නිරුද්ධ වෙනවා, සිහිකරනවා නිරුද්ධවෙනවා. අර මැෂින් එකේ බෝල ටික ඇතුළේ කැරකි කැරකි ඉන්නවා.
- ඇණේ බුරුල් කෙරුවහම එකක් උඩට එනවා. ආපු එකේ අංකය තේරුම්ගන්න පුළුවන් වගේ, ඔහොම සිහිකර කර ඉන්න ඒවායින් එකක් උඩට එනවා. ආවහම තමයි අපි මනෝ විඤ්ඤාණ කියලා කියන්නේ.

ඒ කියන්නේ දැන් 'ඉර' කියලා සිහිකළොත් අපිට දැන් මෙව්වර වෙලා තිබුණේ නැති ඉර කියන දෑනුමක් ආවානේ. දැන් එතකොට ඔය දෑනුම ආවෙ බාහිර වස්තුවක් නිසා නෙමෙයි, ඉර කියන සංඥාව සිහි කරපු නිසායි ඉර කියන දෑනුම ආවේ.

- ඉර කියන සංඥාව, එක සිතකින් සංඥාව සිහිකරනවා, ඊගාව සිතින් දැනගන්නවා.
- ඒ කියන්නේ 'බලනවා, පෙනෙනවා' කියලා දෙකක් තියෙයි අපට. දැන් මේ පැත්ත බලන්න වෙනම සිතකුත් ඕනේ. බැලුවහම පෙනෙනවා. පෙනෙන්න වෙනම සිතකුත් ඕනේ.

ඒ වගේ මනෝ පටිච්ච ධම්මේව උප්පජ්ජති මනෝ විඤ්ඤාණං කියන සිද්ධියෙන් කියනවා, අපි මනෝමයෙන් දැනගන්න හැමදෙයක්ම මනසින්ම උපද්දපු - මනසින්ම ධර්මාරම්මණයන් උපද්දලා ඒ ධර්මාරම්මණය ම දැනගන්නවා.

ධර්මාරම්මණය දෙපැත්තකට සම්බන්ධයි. අපි කියමු,

- ගෙදර කියන පැහැසටහන, එක සිතකින් ඒ පැහැසටහන උපද්දනවා. උපද්දලා නිරුද්ධ වෙනවා. පැහැසටහන නිරුද්ධ වෙනවා.
- ඒ පැහැසටහනම ගෙදර කියලා දැනගැනීමකින් ඊශාව සිත උපදිනවා. ඔන්න එතකොට අපිට ගෙදර කියන හැඟීම එනවා.

එතකොට අවිද්‍යාව නිසා ආශ්‍රව කියලා කියන්නේ - මනසින්ම උපද්දපු, ගෙදර කියලා සිහිකරලා සිහිකරපු දේ දැනගත්තා කියන එක නොදන්නා කොට, බැහැර තියෙන දේ සිහිවුනා කියන 'ගතියක් මතපේ යෙදෙයි'.

අන්න ඒ ගතියටයි ආශ්‍රව කියලා කියන්නේ.

ආශ්‍රවක්‍ෂය වෙනවා කියලා කියන්නේ - ගෙදර කියලා සිහිකරනකොට, මනසින්ම ගෙදර කියලා සිහිකරලා දැනගත්තා කියනකම එන්න එන්න පැහැදිළි වෙන්න වෙන්න,

'බාහිර තියෙන දෙයක් කියනකම', හැඟීම අනභ්‍යරොනවා.

දැන් මම ඉගැන්නුවේ මනෝමයෙන් යමක් දැනගන්න කොට සිත දෙආකාරයකින් උපකාර වෙලා කියලා, තේරුණාද?

- එකක් සිතුවිලි උපද්දන්න උපකාරවෙලා.
- ඒ සිතෙන් උපද්දපු සිතුවිලි ටික දැනගන්න, ඊශාව සිතකින් දැනගත්තා.

සිත් දෙකම එකවර තියෙනවා නොවේ.

- අරමුණක් ඉපැද්දුවා. ගත කියන හැඩ සටහන එක සිතකින් ඉපැද්දුවා. උපද්දලා සිත නිරුද්ධ වෙනවා.
- ධම්ම කියලා කියන්නේ - ඒ ස්වභාවය ම අල්ලගෙන ඊශාව සිත උපදිනවා. ආ මේ අනවල් ගහනේ කියලා දැනගන්නවා.

අපි දැනගන්න කොට, 'බාහිර ගහක් නෙමෙයි' -

- මනසින්ම මේ සටහන, හැඩය, වර්ණය කියන 'හැඟීම් කැටිකරගත්ත ස්වභාවයක්' සිතකින් ඉපැද්දුවා.

- ඒ 'සිතින්ම' උපද්දපු ස්වභාවය අල්ලාගෙනයි ඊගාව සිතින් දැනගත්තේ.

එතකොට මේකෙන් කියනවා 'බාහිර' කිසිම දෙයක් දැනගත්තා නොවෙයි, 'මනසින්ම' උපද්දලයි දැනගත්තේ කියලා.

ඔන්න බිත්තර කටුවක් ඇතුළේ වගේ ඉන්නේ.

ඔය පින්වතුන් දන්නවද ඔය සිද්ධියටමයි -

'මනෝ පටිච්ච ධම්මේව උප්පජ්ජති මනෝ විඤ්ඤාණං කියපු න්‍යායටමයි' බුදුරජාණන්වහන්සේ වක්ඛුං පටිච්ච රුපේව උප්පජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං' කියලා කිවුවේ:

- මනෝ වගේ දකින්න වක්ඛු කියපු එක.- දෑන් ඒක 'භවාංග සිත යෙදුණු ඇස යි'.
- මනෝ පටිච්ච ධම්මේව වගේ තමයි වක්ඛුං පටිච්ච රුපෙව උප්පජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං. මනසින් ධර්මාරම්මණයන් උපද්දවලා ඒක මනෝ විඤ්ඤාණයෙන් දැනගන්නවා. ඇහෙන් රුපාරම්මණයක් හදලා ඒක වක්ඛු විඤ්ඤාණය දැනගන්නවා.

අන්තිමට මේකෙන් කියනවා,

අපි 'නියෙන' දෙයක් නොවේ දැනගන්නේ. ආයතනයෙන්, ආධ්‍යාත්මික ආයතනයෙන් 'ලෝකය හදලයි' අපි දැනගත්තේ කියන එක කියන්නයි මේ කියන්නේ.

- - - - -

අපි 'නියෙන' දෙයක් නොවේ දැනගන්නේ. ආයතනයෙන්, ආධ්‍යාත්මික ආයතනයෙන් 'ලෝකය හදලයි' අපි දැනගත්තේ කියන එක කියන්නයි මේ කියන්නේ.

වක්ඛුං පටිච්ච රුපේව කියන තැන -

'වක්ඛු' කියන කොට එතැන 'භවාංග සිත' ඊට අනුගතව යෙදිලා, 'නාමරූප පච්චයා සලායතන වෙලා' තියෙන්නේ.

මේ 'ආයතනය කියන තැනක සවිඤ්ඤාණකයි' කියන එක කියනවා.

ඒ සවිඤ්ඤාණක ඇහැ - ඇහැ හැදූණේ මොකටද? ඇහැ හදගන්නේ මොකටද? පෙර ජීවිතයේ රූප, ශබ්ද විඳින්න තිබෙන තණ්හාව නිසානේ.

මකුළුවා දූල බැන්දේ මොකටද? ගොදුරු ගන්නනේ නේද?

මේ ඇහැට කියනවා දූලක්, වස්තුවක්. මොකටද? රූප ගොදුරු කරගන්න. රූපවලට කියනවා ගෝවර ධර්ම කියලා. රූප කියන ටික ගොදුරු කරගන්න. ඊටපස්සේ මකුළුවා කනවා වගේ - හිතීන් තමයි අරමුණ විඳින්නේ.

ඉතින් අපි අරමුණක් ඇසින් දකින කොටත් සිත දෙආකාරයකින් උපකාරයි.

* එක සිතකින් ඇස හදලා - අපි කිව්වේ විඤ්ඤාණ, නාමරූප, සලායතන කියලා සිතේ තියන නාම ධර්ම වලට.

* එක සිතකින් ඇස හදලා, ඇසින් රූප හදලා.

* ඒ රූප ටික සිතීන්ම විඳිනවා. සිතීන්ම දැනගන්නවා.

* එතකොට දැන් වක්බු විඤ්ඤාණයෙන් රූප විඤ්ඤෙයියයි. රූප දැනගන්නවා.

දැන්, වක්බු විඤ්ඤාණයෙන් රූප දැනගන්න රූප කොහෙන්ද? ඇස නිසා නෙමෙයිද?

ඇස කොහෙන්ද? හිත නිසා නෙමෙයිද හැදූණේ.

සිත දෙආකාරයකින් උපකාරවෙලා තියෙනවා. ඇස හදන්න හිත උපකාර වෙලා තියෙනවා. හදපු ඇසින් -ඇස හැදූවේ මොකටද මේ රූපවිඳින්න තියෙන තණ්හාව නිසා.

මනෝ පටිච්ච ධර්මේච වගේ මනෝ කියන සිතට සමගාමීව දකින්න චක්ඛුං කියන කොට, සොනං කියන කොට, ඝානං කියන කොට, ජීව්හා කියන කොට, කායං කියන කොට.

එකමසිද්ධිය.

මොකද, හැමතැනකම හැම සිතකටම මනෝ කියන එක පෙරටුව ගමන් කරනවා. මනෝ පුබ්බං ගමා ධම්මා, මනෝ සෙට්ඨා මනෝ මයා -

- මනස සියලු සිතුවිලිවලට පෙරටුව ගමන්කරනවා.
- 'හැම සිතකටම කලින් සිතට' මනෝයි කියන්නේ.
- වක්ඛු විඤ්ඤාණ, සෝත විඤ්ඤාණ, මේවාටත් 'මනාසනනයමයි' කියන්නේ.

ඒක ගැඹුරු සිද්ධියක්.

නමුත් මෙතැනදි මට කියන්න ඕනෑ දේ තමයි:

ඔය පින්වතුන් දැක්කානේ මනෝමයෙන් මොනවා හරි දෙයක් සිහිකරනකොට, බැහැර දෙයක් නෙමෙයි අපි සිහිකරන්නේ, සිතෙන්ම සිතුවිලි උපද්දලා, සිතෙන්ම උපද්දපු සිතුවිලියි දැනගන්නේ, කියනකොට අපි අපේ ජීවිතයෙන් දශම මාත්‍රයක් වත් එළියට ගියේ නැති බව තේරුණා නේද?

ඒ වගේ ඇසින් බලනකොටත් ඔය පින්වතුන්, ඔය පින්වතුන් ගේ 'ජීවිතයෙන් දශම මාත්‍රයක්වත්' එළියට ගිහිල්ලා නෑ'.

බිත්තර කටුව ඇතුළෙමයි ඉන්නේ.

ප්‍රතිසන්ධි සිතට අනුව, සිතේ තියෙන නාම ධර්ම වලට අනුව ඇස හදලා, ඒ ඇසින් උපද්දපු ඇසින් පෙන්නපු රූපයකුයි - ඇසින් උපද්දපු රූපයකුයි - වක්ඛු විඤ්ඤාණයෙන් විඤ්ඤෙයි. එතකොට කියනවා මේ සිතෙන් දැනගන්නේ සිතෙන්ම හදපු, ආයතනයෙන් ම උපද්දපු නිමිත්තකුයි කියලා.

මෙයා මයි වැඩ කරලා තියෙන්නේ.

ඒ කියන්නේ තමන්ම හේනක්, කුඹුරක් කරලා තමන්මයි ඒකේ අස්වැන්න අනුභව කරන්නේ. ගොවිමහත්තයෙක් තම්පලා ටිකක් හිටෙව්වා. ඊට පස්සේ ඒක හැදුණහම උපකාර කරලා, උපස්ථාන කරලා එයාම තම්පලා ව්‍යංජනයකුත් කනවා. දූන් එතකොට තමන්ම උපද්දවාගෙන, හදලා, තමන්ම කනවා නෙමෙයිද?

ගොවිමහත්තයා තම්පලා කොටුව හදනවා වගේ තමයි,

විඤ්ඤාණ නාමරූප වෙලා, ආයතන ටික හදනවා කියන එක තම්පලා කොටුව හදන එක වගෙයි. තණකොටුව හදනවා, කාමය නැමති තණකොටුව හදනවා.

ඊට පස්සේ එකේ වැඩුණු බෝගටික වගේ තමයි, ඇස නිසා රූප, කන නිසා ශබ්ද.

ඒ අරමුණ අනුව හිතීම විදිනවා.

සිත, අරමුණ විදින්න ඕනේකම නිසා, අරමුණ විදින්න පුළුවන් විදිනේ දෑලක් තමන්මයි බැන්දේ.

මේ සිතින්ම ආයතන ටික හැදුවා. මොකටද? තමන්ට විදින්න පුළුවන් විදිනේ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ කියන ටික පැටලෙන්න.

මාළු දෑල් වියන්නෙන් මනුෂ්‍යයෝ. මාළුවෝ, දෑල් වියලා තමන්ම පැටලිලා මනුෂ්‍යයෝ ගාවට එනවද? නැ. මනුෂ්‍යයෝ දෑල් වියනවා. දෑල් වියන්නේ මොකටද? මාළුවෝ පටලවා ගන්න. දෑල් වියලා උපායශීලීව දෑල එලලා තියෙනවා. තිබ්බහම, දෑලට මාළු පැටලුනහම, ඒ මාළුන්ව අල්ලගෙන දෑල් වියපු මිනිස්සුම කන්නේ නැද්ද? කනවා. එතකොට මාළු කන මනුස්සයා වැඩ දෙකක් කරලා තියෙයි. මොකක්ද? මාළු අල්ලගන්නත් වෙහෙසිලා තියෙයි. අල්ලගත්ත මාළුවා කන්නත් කටයුතු කරලා තියෙයි.

ඒ වගේ, සිත ඒ මාළු අල්ලන මනුෂ්‍යයා වගේ කියලා හිතන්නකෝ. මාළු පැටලෙන විදිහට දෑල වියන්නත් එයා කටයුතු කළා. ඇසක් හදගත්තා. හදපු ඇසට රූප හම්බවුනහම ඒ රූපය විදිනවා කියන එකත් හිතීම කළා. එතකොට සිත දෙආකාරයකින්ම උපකාර වෙලා තියෙනවා නේද? මොකක්ද දෙආකාරය?

- රූප පැටලෙන ඇස හදන්නත් සිත උපකාරයි.
- ඇසේ පැටලුන රූප විදින්නත් සිත උපකාරයි.
- රූප පැටලෙන ඇස හදන පැත්තේ සිතට කියනවා 'හවාංග සිත, ප්‍රතිසන්ධි සිත' කියලා.
- ඒ ඇසට පැටලුන රූපය විදින සිතට කියනවා 'චක්ඛු විඤ්ඤාණය' කියලා.

අන්තිමට චක්ඛුං පටිච්ච රූපෙව උප්පජ්ජති චක්ඛු විඤ්ඤාණං කියන කාරණාවෙන් කියනවා, - ඇසින් උපද්දපු රූප නිමිත්තකුයි දැනගත්තේ කියන කාරණාව.

- - - - -

ඔය පින්වතුන් ට යම් දවසක තේරුණොත් සම්මා දිට්ඨි කියලා,

- මේ පෙනෙන අරමුණ දකින්න ඉස්සල්ලා තිබුණා නෙමෙයි. ඒ කියන්නේ අඳුරේ විදුලි පන්දම ගහලා තියෙද්දි මෙතෙන්ට එන්න ඉස්සල්ලා ආලෝකය තිබුණාත් නෙමෙයි.
- මෙතැනින් එහාට ගන්නකොට ආලෝකය තියෙනවාත් නෙමෙයි.
- එළිය වැටිලා තියෙන තැනයි ආලෝකය. පෙර පසු දෙකම අඳුරුයි කියලා බලාගන්න පුළුවන්.

ඒ වගේ ඔය පින්වතුන් ට යම් දවසක ඥාණ දර්ශනය එළඹ සිටියොත්,

- දකින්න ඉස්සල්ලා මෙහෙම රූප නිමිත්තක් තිබුණත් නෙමෙයි.
- දැක්කායින් පස්සේ තියෙනවාත් නෙමෙයි.
- චක්ඛුං පටිච්ච රූපෙව, උප්පජ්ජති චක්ඛු විඤ්ඤාණං - ඇස නිසා මෙහෙම රූපයක් හදලා මේ පෙනෙනවා කියලා දැක්කොත්

ඔය පින්වතුන් 'තියෙන දේ විඳිනවා' කියනකම අනන්තරෙනවා.

පින්වතුනි, තියෙන දෙයක් වුනොත් 'තියෙන දේ' දෙකට බෙදනවා හොඳ දේවල් සහ නරක දේවල් කියලා. 'තියෙන දේවල්', හොඳ දේවලුත් තියෙන්න පුළුවන්, නරක දේවලුත් තියෙන්න පුළුවන්.

හොඳ දේට කැමැතියි නරක දේට අකමැතියි. කැමැති වුනොත් ලෝභය, අකැමැති වුනොත් ද්වේශය. 'තියෙන දෙයක් හම්බ වෙනකොට' ලෝභ ද්වේශ දෙක ඇතිවෙන්නේ ඉබේමයි.

අපි උපදවාගෙන පරිහරණය කළොත්,

- තිබුණාත් නෙමෙයි, තියෙනවාත් නෙමෙයි.

- ‘උපදින්න ඉස්සෙල්ලා’ තිබුණාත් නෙමෙයි. මේ ‘හේතු ටික නැති වුනහම’ තියෙනවාත් නෙමෙයි.
- වක්ඛුං පටිච්ච රූපෙව උප්පජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං - ඇසට රූපයක් ගැට්ලා, ඇසින් රූපයක් උපද්දලයි මේක පෙනුණේ කියන කාරණාව දැනගත්තොත්, එයා දකිනවා,
දකින්න කලින් තිබුණාත් නෙමෙයි, දැක්කයින් පස්සේ තියෙනවාත් නෙමෙයි. යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං නං නිරොධ ධම්මං - යමක් ‘හේතු ප්‍රත්‍යයෙන්’ හටගත්තා නම් ‘හේතු නැති වෙනකොට නැති වෙනවා’.
- ‘හේතු ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්තා’ කියනකොට කියනවා - තිබුණා නෙමෙයි. ‘ඇසයි, රූපයයි, වක්ඛු විඤ්ඤාණය යි කියන තුන්දෙනාගේ එකතුව නිසයි මේ පෙනෙන්නේ’.
- ‘මේ තුන්දෙනාගේ එකතුව නිසා’ කියලා කියන්නේ, සිතින් ඇස හැඳුවා, ඇසින් රූප හැඳුවා, ඒ රූපයයි මේ පෙනෙන්නේ කියන කොට ඒකෙන් කියනවා,
- තියෙන වස්තුව පෙනෙනවා නෙමෙයි. තියෙන වස්තුව කියන්නේ මෙහෙම දර්ශනයක් පෙනෙන්න කලිනුත් තිබ්ලා, තිබුණු එකක් පෙනෙනවා නෙමෙයි කියන එකක් කියනවා. ආයතන උපද්දවාගෙනයි පරිහරණය කරන්නේ කියලා.

ඊට පස්සේ, සොනං පටිච්ච සද්දෙව උප්පජ්ජති සොනවිඤ්ඤාණං කියනකොට, මනෝ පටිච්ච ධම්මේව උප්පජ්ජති මනෝ විඤ්ඤාණං වගේමයි. සොනං කියනකොට මනෝ වගේ. සිතෙන්ම කන හදලා, කනෙන් ශබ්දයක් හදලා, ශබ්දය සිතට විඳින්න සලස්වනවා. එතකොට කණට පරිබාහිරව, ශබ්ද ගැන කතා කරන්න අයිතියක් නෑ. සංයෝජන නෑ එතැනින් එහාට.

ඇස නිසා පෙන්නපු රූප ටික ඇහැ නිසයි හටත්තේ. ඒ ප්‍රමාණය වගබලා ගන්න. අපිට ‘ඇසට හම්බවුනත් නැතත් රූප තියෙනවානේ’ කියලා අනිධාවනය අවශ්‍ය නෑ.

ඒකට කියන්නේ කෙලෙස් නැති තැන කෙලෙස් ඉපැද්දීමක්. ඔය පින්වතුන් ට හම්බවෙච්ච යම්තාක් රූප තියේ නම් ඒ ඔක්කොම රූපවලට මිම්ම ඇස යි. ඇස නිසාම උපද්දපු රූපයි පරිහරණය කරලා

තියන්නේ. ඇස නිරුද්ධ වෙනකොට ඒ රූප නිරුද්ධ වෙලා. එහෙනම් රූප කියලා කියන්න හරි තියෙන්නේ මේ රූප ටිකයි.

මේ රූප ටිකේ නිමිත්ත අතහැරුණොත් එහෙනම් රූප කියලවත් කියන්න බෑ. එහෙම නිමිති නෑ.

එතකොට එහෙම නැති වුනොත්, අර කොට්ඨිත මහරහතන් වහන්සේ අහන්නේ සැරියුත් මහරහතන්වහන්සේගෙන්, සලායතන නිරුද්ධ කල්හි මොකුත් නැත්ද කියලා අහනවා. - එහෙම අහන්න එපා කියනවා. එහෙනම් සලායතන නිරුද්ධ කල්හි තව මොනව හරි තියෙනවාද? ඇස කන නාසය ශරීරය කියන ඒ ටික නිරුද්ධ වුනොත් බාහිර එතකොට මොකුත්ම නැත්ද කියලා අහනවා. - එහෙම අහන්න එපා කියනවා. ඒ කියන්නේ තියෙනවාද කියලා අහනවා. - එහෙමත් අහන්න එපා කියලා කියනවා. තියෙන්නත් පුළුවන් නැතිවෙන්නත් පුළුවන්ද? - එහෙමත් අහන්න එපා කියනවා. ඇවැත්නි කොට්ඨිතයිනි කෙලෙස් නැති තැන කෙලෙස් උපද්දන්න එපා කියනවා. අතිධාවනය කරනවා. එතකොට අදළ නැහැ ඒ ප්‍රශ්නය.

ඔය පින්වතුන් ට දෑත් අදලයි රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොට්ඨබ්බ කියන ටිකේ ප්‍රශ්නේ විසඳුණා නම් හරි නේ නේද? හරි.

ඔය රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොට්ඨබ්බයන්ගේ අනිත්‍ය බලා ගන්න ඔය පින්වතුන්ට පුළුවන්. කෙහොමද,

ඇස අනිත්‍ය වෙනකොට රූපය අනිත්‍යයි, රූපය අනිත්‍ය වෙනකොට ඇස අනිත්‍යයි කියන තැනකින් මේ න්‍යාය තියෙන්නේ.

මේ මනො පටිච්ච ධම්මේච උපජ්ජති මනො විඤ්ඤාණං කියන එකෙන්, වක්ඛං පටිච්ච රූපෙච උපජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං කියන මේ ටිකෙන් කියනවා, ලෝකය කියන එක - ආයතන ටිකෙන් ලෝකය හදගෙන, හදලා ඒ ටිකයි අපි පරිහරණය කරන්නේ කියලා.

අනිත් හැම ආගමකටම දර්ශනයකටම වඩා වෙනස් වන්නේ බුද්ධශාසනයේ ඔතැනයි. අනිත් හැම ආගමකම රූප තියෙනවා.

තියෙන රූපය නරක විදිහට කටයුතු කරන්න එපා, හොඳ විදිහට කටයුතු කරන්න. එක එක විදිහට කෙළවරට යනකල් බෙදිලා යනවා.

නමුත් අන්තිමට මේ ශාසනයේ ලෝකය කියන එකම පෙන්නවා ඉමස්මිං බ්‍යාමමන්තෙ කලෙබ්බෙරෙ සසඤ්ඤාමිති සමනකෙ ලොකඤ්ච පඤ්ඤාපෙමි, ලොක සමුදයංච පඤ්ඤාපෙමි ,ලොක නිරොධංච පඤ්ඤාපෙමි, ලොක නිරෝධ ගාමිණි පටිපදංච පඤ්ඤාපෙමි -

මෙම සංඥ සහිත, මනස සහිත, බලයක් පමණ ශරීරය තුළින්ම ලෝකයම පනවමි. ලෝකයේ ඇතිවීමත් පනවමි. ලෝකයේ නැතිවීමත් පනවමි. ලෝකයේ නිරෝධ ගාමිණි ප්‍රතිපදාවත් පනවමි කියලා.

ඇයි බුදුරජාණන්වහන්සේ සංඥ සහිත මනස සහිත බලයක් පමණ වූ ශරීරය තුළින්ම ලෝකය පැනවුවේ? අද අපිට බාහිර ලෝකය කියන එක හම්බවෙන්නෙ කොහොමද -බුදුරජාණන්වහන්සේ පනවනවා බලයක් පමණ ශරීරයෙන් හම්බවෙන්නේ කියලා. ඇයි ඒ?

මේ ඇස නිසයි මේ රූප හම්බවෙන්නේ. ඇස නිරුද්ධ වුනොත් රූපය තියෙයිද? නෑ. එතකොට ප්‍රශ්නයක් හම්බ වෙන්නේ නැත්ද? ප්‍රශ්න නැත්ද?

දැන් මම කිව්වා ඇසින් රූප නිමිත්තක් හදලයි, චක්ඛු විඤ්ඤාණයෙන් දූතගන්නේ කියලා. එතකොට කොහොමද පටිස කියලා කියන්නේ? ගැටෙන්නේ කොහොමද එහෙනම්?

ඇසින්ම නම් රූප හදන්නේ කොහොමද ඇසේ රූප ගැටෙන්නේ කියලා ප්‍රශ්නයක් එන්නේ නැද්ද?

ඇස රූපේ ගැටෙනවා නම්, රූපය ඇසේ ගැටෙනවා නම් ඇසින්ම උපද්දවා නම් ගැටෙනවා වෙන්න බෑනේ. ගැටෙන්නේ කොහොමද?

බොහොම සියුම් ප්‍රශ්න. දැන් ප්‍රශ්නත් උගන්නන්න වෙනවා. උත්තරයත් කියා දෙන්න වෙනවා.

අපි හිතාගෙන ඉන්නේ සපටිස කියලා කියන්නේ ගැටෙනවා කියන එක නේ. හරි. ගැටෙනවා .මේ සිත නිසා ප්‍රතිසන්ධි සිත නිසා

නාමරූප වෙලා ආයතන ටික හැදුණ එකත් පිළිගන්නවා. හරි. ආයතන ටික හැදුණා.

ආයතන ටිකට ගැටුණේ 'තියෙන' රූපනේ කියන එකයි අපේ අදහස තියෙන්නේ. හැමෝගෙම අදහස තියෙන්නේ 'රූප කියන එක තියෙනවා', කර්මයට ඇස හදගත්ත එකත් ඇත්තයි ඒකත් පිළිගන්නවා. ඇස තිබුණා. තියෙන ඇසට, හදගත්ත ඇසට 'තියෙන රූප' ගැටෙන්නේ කියන අදහසයි හැමෝගෙම තියෙන්නේ නේද?

මොකද මට හිතෙනවා මෙහෙමයි(බාහිරමයි) ඇත්තේ කියලා. මොකද මට මතකනේ මගේ පරණ අවිද්‍යාව. ඒකයි. එතකොට අවිද්‍යාව සමානනේ ලෝකයේ. පුද්ගල වශයෙන් ගත්තට ධර්මතා සමානයි. ඒකයි මේ බණ ගොඩක් හරියන්නේ, ඒ ඒ කෙලේසයට ගැලපෙන විදිහට කියන නිසා. යම් විදිහට මෙතැනින් කෙලේසේ දුරු වෙන්න කිව්වොත් ඒ ගතිය හරි යනවා අනිත් කෙලෙස් වලටත්.

දැන් මොනවාහරි වෛරසයකට බෙහෙතක් හැදුවොත් ඒ බෙහෙත හැමතැනම තියෙන වෛරසයට සමානයි නේ නේද? ඒ වගේ මොකද මට මුලින්ම ධර්මය තේරෙන්න කලින්, ඉස්සර තිබුණේ, අපි දැනගෙන හිටියේ ඇස කර්මයයි කියලා පිළිගන්න පුළුවන්. ඇසට ගැටෙන්නේ තියෙන රූපනේ කියලා දැනගත්තේ.

නමුත්, පසුකාලේදී මේ ධර්මය ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කරනකොට තේරෙනවා - තියෙන රූපවත් හම්බවෙනවා නොවෙයි. සිත නිසා, කම්ය නිසා, කම් නිසා ඇස හදගන්නේ; ඇසෙන් රූපයක් හදනවා, හදපු රූපය හදපු ඇසේම ගැටෙනවා. එහෙමයි වෙන්නේ.

රාත්‍රි අක්කාරයේදී විදුලිබුබුලක් දල්වුවොත්, කරුවල වෙලාවට විදුලිබුබුලක් තියෙනවා කියලා පෙනෙනවාද? කාමරේ සුවිච් එක දලා විදුලිබුබුල පත්තු කලොත් 'විදුලිබුබුලෙන් ම ඇතිවෙන ආලෝකයෙන්' විදුලිබුබුලක් තියෙන බව පෙනෙනවා නේද?

ඒ වගේ අපි මෙහෙම කළොත්:

- ඉස්සරහ මේ බිත්තිය කහපාටයිනේ.

- දැන් ඇස තියෙනවා. වක්ඛු විඤ්ඤාණය දන්නවා. වක්ඛු විඤ්ඤාණයෙන් විඤ්ඤායිය වන 'වර්ණ සංභන කියන්නේ දැන් කහපාට' නේ?
- දැන් අපිට ඕකේ හිතෙනවා නේ 'තියෙන ඇසට' මේ 'රූපේ ගැටිලා' කියලා.
- අපි රතුවාට කන්නාඩියක් දගන්නොත්, 'ඇස පැත්ත' රතුවාට කළොත් කන්නාඩියක් දලා, මේ දිහා බැලුවොත් - 'දැන්' ඕත්තිය පෙනෙන්නේ මොන පාටින්ද? රතු පාටින්.
- 'දැන් වර්ණ රූපය මොනපාටද? රතු පාට'. දැන් ඇසට ගැටුණ වර්ණ සංභන මොනපාටද? රතු පාට.
- ඇසෙන්ම රූපය රතුවාට කරලා, රතුවාට රූපය ඇසට ගැටිලා, සිතෙන් විඳලා, නෙමෙයිද තියෙන්නේ.

එතකොට දැන් ඇසත්, රූපයත්, වක්ඛු විඤ්ඤාණයත් කියන කොට 'ඇසත් රතුවාට වර්ණ සංභන'. දැන්,

- කහපාට පෙනෙනවාද එතකොට? නෑ. කහපාට එකේ සැප දුක් විඳිනවාද? නෑ.
- රතුවාට වර්ණ සංභන නෙමෙයිද රූප නිමිත්ත, රූපායතනය?
- ඇසයි ඒ රූපයයි දෙන්නා නිසා වක්ඛු විඤ්ඤාණයනේ?
- දැන් එතකොට ඇස රූපයේ ගැටෙනවා රූපය ඇසේ ගැටෙනවා.
- දැන් ඇසේ ගැටෙන රූපය මොනපාටද කන්නාඩිය දූම්මහම? රතුවාට යි.
- රතුවාට රූපය තමයි ඇසේ ගැටුණේ. ඇස ගැටුණේ රතුවාට රූපයේ.
- දැන් රතුවාට රූපයක් 'හදගෙන නෙමෙයිද ඇසේ හප්පගත්තේ'? හදගෙන යි.
- එතකොට ඇසින්ම උපද්දලා ඇසින්ම එහෙම රූපයක් හදලා. හැදුණු රූපය, හදපු ඇසේම ගැටිලා තමයි ලෝකය හදගෙන තියෙන්නේ.

මේ පෙනෙන අරමුණත් එහෙමයි.

සිතින් ඇස හදගෙන,
ඇසින් රූපයක් හදලා,
ඒ රූපය, රූපය හදපු ඇසේම ගැටිලා,
ඒ නිසාම 'අපි අපිවම විඳිනවා'.

පුරාණ කර්මයම විඳිනවා මිසක ලෝකයේ දේවල් විඳිනවා නොවෙයි කියන්නේ-

පුරාණ කර්මයට ඇස හදලා, ඇසින් හදපු රූප නිමිත්ත ඒ ඇසේම ගැටිලා ස්පර්ශ වෙනවා. එතකොට පුරාණ කර්මයට කය හදගෙන, කය නිසාම බාහිර පොට්ඨබ්බය හදගෙන, ඒ පොට්ඨබ්බයෙන් කයම ගැටිලා, අන්තිමට කයම විඳලා තියෙන්නේ.

මම අර කිව්වේ තව පැත්තකින් ගත්තහම - ඔය රූපය පැත්තෙන් - 'නාම ධර්ම' පැත්තෙනුත් එහෙමයි. කිසිම දවසක, කවදාවත්ම පින්වතුනි, අපි අපේ ජීවිතයෙන් පරිබාහිරව දශම මාත්‍රයක්වත් විඳලා නෑ. ජීවත් වෙලා නෑ.

ඔය පින්වතුන්ට මේ කාම සංඥාව ගෙවෙන්නේ නැත්තේ මේ ඇත්ත නොදැක්ක නිසා යි.

ඇත්තටම දුකේ කලකිරෙනවා, ඔය පින්වතුන් කවදහරි දශමයක්වත්, අළු නිබ්බන්දනි දුක්බේ කියන්නේ - ඇත්තටම දුකේ කලකිරෙනවා කියලා කියන්නේ ඇත්ත දැක්කොත්.

මෙව්වර කාලයක් කාම සංඥාවෙන් තමයි අපිව අරගෙන යන්නේ. අපිට පෙන්නලා තියෙන්නේ අර ලෝකයේ අණු පුද්ගලයෙකුට අන්තිම ජරාම, වැරහැලි, කැත ඇඳුමක් අන්දලා, ලෝකයේ තියෙන ලස්සනම ඇඳුමයි දැන් ඔයාට අන්දලා තියෙන්නේ කියලා හිතාගෙන කිව්වහම එයා හරි මානසෙන් හිතාගෙන ඉන්නවදු.

ඒ වගේ අපි ඉතින් මට දරුවෝ ඉන්නවා, ගෙවල් තියෙනවා, වාහන තියෙනවා - මෙහෙම මෙහෙමයි කියලා අපි ඉතින් පොළවටත් අඟලක් උඩින් ඉන්නේ. ඒ මොකද මේ අවිද්‍යාවේ ඇඳුම ඇඳගෙන.

නමුත් ඇත්ත දැක්කොත් කලකිරෙනවා කියන්නේ, මෙව්වර දේවල් තියෙනවා කියන මම, මගේ ජීවිතයෙන් දශම මාත්‍රයක්වත්

ඔබ්බට ගිහිල්ලා නෑ, විඳලා නෑ කියලා දැක්කොත් තමයි එයා
කලකිරෙන්නේ මේ 'අවිද්‍යාවේ පැවැත්ම' තුළ.

මම ඒකට උපමාවක් කියන්නම්: ඔය පින්වතුන් ට හොඳට
ලියක් හරි, පොල්ලක් හරි, අරගෙන ගැහුවොත් කවුරුහරි. දැන් ඒ ලිය
කයට වැදුණු නිසා වේදනාවක් දූනෙනවා නේද? හරි. ඔය පින්වතුන්
ඒ ලිය වැදුණු කාය ස්පර්ශයම විඳලා, කයම විඳලා තියෙනවා මිසක,
ඒ ලී කැල්ල විඳලා තියෙනවාද? ලී කැල්ල හරි, පොළු කැල්ල හරි,
කවද හරි දවසක විඳලා තියෙනවාද?

එහෙම ගත්තහම, යම් යම් වස්තූන් - 'එක එක හැඩ තලවලට'
තියෙන එක එක වස්තු කයට වැදුණු නිසා කයම විඳලා තියෙනවා
මිසක, කයට බැහැරින් තියෙන එකදු වස්තුවකවත් සැප හෝ දුක
විඳලා තියෙයිද? සැපක්වත්, දුකක්වත්, උපේක්ෂාවක්වත් විඳලා
තියෙයිද? එකම වස්තුවක්වත්?

එහෙනම් කොහොමද ඔය පින්වතුන්ට තමන්ගේ 'ජීවිතයෙන්
පරිබාහිර' - අර වස්තුව නම් සැපයි, අර වස්තුව නම් දුකයි, ඒක
හොඳයි, ඒක නරකයි කියලා 'වස්තු තියෙන්න පුළුවන්ද කයට
පරිබාහිරව'?

නමුත් මේ ඇත්ත නොපෙන්නා මේ සැපය ආවේ මේ ලී
කැල්ලෙන්. මේ අන්දම කටුව නම් හරි දුක් වේදනාවක් ඇති වෙනවා
කියලා, 'මනසින් ඇතිකරපු කෙලේසයකින්' නෙමෙයිද අපි බාහිරට
බැඳිලා තියෙන්නේ කියලා බලන්න. තේරුණාද මම කියන එක?

මේ ජීවිතේ අවුරුදු පණහයි නම් අවුරුදු පණහ ඇතුළත කයට
පරිබාහිරව එකදු නුල්පොටක වස්තුවක්වත් විඳලා තියෙනවාද බලන්න.
තමන්ගේ කයම විඳලා තියෙනවා මිසක. ඒ වගේ ඔය පින්වතුන්
දන්නවාද ස්පර්ශ ආයතන හයෙන්, වක්බු සම්ඵස්සජා වේදනා
කිවුච්ඡා ඇසේ ස්පර්ශය නිසා එන වේදනාව විඳලා තියෙනවා මිසක
ඔය පින්වතුන් මේ ඇස මුල්කාරණාව කරගෙන රූපයක සැපවත්,
දුකවත්, උපේක්ෂා සහගත බවත් කිසියම් වස්තුවක, රූපවල විඳලා
නැහැ කිවුවොත් ඔය පින්වතුන් පිළිගන්නවාද?

මේ ස්පර්ශ ආයතන හයම ඔය පින්වතුන් ට හිස් වූවක්, ශූන්‍ය වූවක්,
හර රහිත වූවක් හැටියට තේරෙයි.

ඔය පින්වතුන්ට මේ ජීවිතෙන් දැක්කොත්, ජීවිතේ කිසිම දවසක වක්ඛු සම්ඵස්සජා වේදනා, සෝත සම්ඵස්සජා වේදනා, ඝාණ සම්ඵස්සජා වේදනා, ජීවහා සම්ඵස්සජා වේදනා, කාය සම්ඵස්සජා වේදනා කියන මේ වචන කියන්නේ ඇයි තථාගතයන් වහන්සේ? මේකෙන් කියනවා බාහිර වස්තූන් විඳලා නෑ කියන එක.

ඔය දර්ශනය දැක්කොත් තමයි ඔය පින්වතුන් මේ කාමයේ කලකිරෙන්නේ. ඔය ඇත්ත නොදකින තාක් ඔය පින්වතුන්ට ලස්සන ලෝකයක් මැවිලා තියෙයි. සැප විඳින්න පුළුවන් රූප තියෙයි, දුක් විඳින්න පුළුවන් රූප තියෙයි, සැප විඳින්න පුළුවන් ශබ්ද තියෙයි, දුක් විඳින්න පුළුවන් ශබ්ද තියෙයි.

පින්වතුනි තව පැත්තකින් ගත්තොත් සම්මා දිවියි කියලා කියන්නේ මෙන්න මේ ඇත්තයි.

බුදුරජාණන්වහන්සේ ලෝකයේ පහළවුනත්, නැතත් හැමදම පැවතුණ, පවතින අපේම ජීවිත වල පවතින, නමුත් අපි නොදැක්ක නියම ඇත්ත. ඔන්න ඔය ඇත්ත දකින්න. ඔය පින්වතුන්ටමයි කලකිරීම ඇතිවෙන්නේ.

රූප, ශබ්ද පිළිබඳව හඹාගෙන වේගයෙන්, කඩාගෙන රූප එකතු කරපු ගතිය නතර වෙන්නේ එදාට යි. ඔය රූප තණ්හාව නතර වෙන්නේ, ශබ්ද තණ්හාව නතර වෙන්නේ මේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නා වේදනාව රූපයට බඳින වැරැද්ද අතහැරුණොත් විතරයි.

එස්ස පච්චයා වෙදනා කියන ටික දැක්කොත් විතරමමයි ඔය පින්වතුන්ට මේ රූප තණ්හා, ශබ්ද තණ්හා කියන ටික නැතිවෙන්නේ. ඊට මෙහා නැතිවෙන්නේ නෑ.

බණ අහන්න ඕනේ කියලා කියන්නේ අන්න ඒකටයි. නැත්නම් අපි දන්නේ නෑ හිතන්න. මේ ටික ඉස්සෙල්ලා ඉගෙනගන්න.

තව පැත්තකින් ගත්තහම මොකක්ද? ලෝකය උපද්දවාගෙනයි පරිහරණය කරන්නේ කියන ටික දකින තැනට මනස ගන්න ඕනේ.

ඒ සඳහා ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා කියන ටික. මේ සීලයක පිහිටලා සමථ කමටහනකින් සිත වඩමින් විදර්ශනා කරනවා. මොකටද?

තියෙන දෙයක් දකිනවා නෙමෙයි. දෑකපු දේ තියෙනවා නෙමෙයි. උපද්දවාගෙනයි දකින්නේ කියන තැන දකින්න කියන තැනකින්.

ඔය මට්ටම දෑක්කහම කාම මට්ටම අනභරෙනවා. ස්පර්ශය නිසා වේදනාව එනවා කියලා දැක්කොත්, ඔය පින්වතුන්ට අල්ලන්න එකම නිමිත්තක්වත් නැහැ.

ස්පර්ශ ආයතන හයේ 'රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොඬ්බිබ්බ, ධම්ම' කියන ඔන්න ඔය 'නිමිති' ටිකමයි ඔය පින්වතුන්ට 'කර්ම' වෙන්නේ.

මේ වේදනාව,

- ස්පර්ශය නිසා වේදනාව ඇතිවෙනවා කියලා දැක්කොත්, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පොඬ්බිබ්බ, ධම්ම කියන ස්පර්ශ ආයතන හයේ තියෙන තණ්හාව නැතිවෙනවා.
- එකම නිමිත්තක්වත් කර්ම වෙන්නේ නෑ.
- ස්පර්ශ නිරෝධය මැදයි. හැම වේදනාවකම අනිත්‍යය දකිනවා.
- එහෙම වුනොත් මේ සසර ඉවරයි.

පින්වතුනි මේවා ප්‍රාර්ථනා කරලා ලබන්න ඕනේ ඒවා නොවෙයි.

'දෑන්' උත්සාහයෙන් සාක්‍ෂාත් කරගන්න ඕන දෙයක්. නොලැබෙනවා නෙමෙයි ලැබෙනවා. ගියොත් යන්න පුළුවන්. කළොත් සිදුවෙන දෙයක්.

ඒ නිසා නිවන විතරයි පින් පව් මත තීරණය නොවී උත්සාහය මත ලැබෙන එකම දේ. ඒ නිසා හැමදෙනාට ම මේ ජීවිතයේදීම මේ ඇත්ත දකින තැනට එන්න පුළුවන්. මේ ජීවිත කතාවක් නෙමෙයි. මේ දෑත් ඔය පින්වතුන්ට මනස විවරකරලා බලන්න. විවෘතකරලා බලන්න. විවරකරලා, විවෘතකරලා හිත තැබුවොත් මේ දෑත්, ජීවිතේ මේක මොන තරම් ඇත්තද කියලා දැකීමකට එන්න පුළුවන්. ඒ දැකීමම ඔය පින්වතුන්ට බොහෝ කාලයක් හිත වැඩ පිණිස පවති යි.

ඉතින් මෙපමණකිනුත්, මේ තේරුණු ටිකෙනුත්, යම් නොදැනුමක් තියෙනවානම් ඒ නොදැනුම ගෙවුණානම් ගෙවුණා ම

තමයි. දනුමක් උපන්නා නම් උපන්නා ම තමයි ඒක කවදවත් නැතිවෙන්නේ නෑ.

ඉතින් ඒ නිසා එක කාරණාවක් මතක් කරනවා:ගැඹුරු වෙන්න පුළුවන්, ගැඹුරුයි කියලා ඒක අතහරින්න එපා. නැවත නැවත නැවත නැවත පන්නන්න. ඒ ගැඹුරකට අපේ මනස හුරු වෙනවා. ඒ හුරුව මේ ජීවිතයේ නො වෙයි, සසරෙදිවත් අපිව දල යන්නේ නෑ. මේ ජීවිතයේ නැතිවුනොත් බුදුරජාණන්වහන්සේ නමක් පහළවුනොත් ගාථාවක උද්දේශය මතක් කරන්න විතරයි ඕනේ. මේ ටික මතක් වෙනවා අපිට.

ඉතින් ඒ වගේ වාසනා භාග්‍යයක් තියෙනවා. නමුත් මම එච්චරවත් කියන්නේ නෑ. ලොව්තුරා බුදුරජාණන්වහන්සේ නමක් පහළ වුනත් පෙන්නන්නේ ඔබලා බාහිර ලී කැලී, පොලු කැලී විඳලා නෑ. ඔබගේ කයමයි විඳලා තියෙන්නේ මේ ටික බලන්න. බලලා, ස්පර්ශයෙන් උපන්න වේදනාවට හිත තබලා පොලු කැලීවල තියෙන සංඥාව අතහරින්න කියන එකයි කියන්නේ තව පැත්තකින් ගත්තහම මේ ස්පර්ශ ආයතන හය.

ඔය ටික නොදන්නා නිසා නොපෙනෙන නිසයි සමාධිය ඕනේ. මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ ඇත්ත පෙනෙන තැනට ගන්නයි මේ සමාධිය තියෙන්නේ. ඉතින් සමථ කමටහනක් වඩලා, විදර්ශනා කරලා රථ කෙලෙස් ටික දුරු කරන්න. දුරු කරලා මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ ඇත්ත දෑකලා අනාශ්‍රව වේතෝ විමුක්ති, ප්‍රඥ විමුක්ති දිට්ඨධම්මව සාක්‍ෂාත් කරගෙන සියලු දුක අවසන් කරගන්න. ඒ සඳහා මේ දේශනාව හේතු පාරමිතාවක්ම වේවා!

තෙරුවන් සරණයි හැමදෙනාටම.